

Wp. Twardo Stani
Inspektor Administr.
Nowy Świat 69

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

No. 12.

—•••••—
Warszawa, 21-go marca 1926 r.

Cena numeru 1 złoty.

Wydział Powiatowy w WÓLKOWYSKU

ogłasza

KONKURS

na posadę lekarza rejonowego i kierownika przychodni w Zelwie.

Uposażenie według VIII stopnia płacy urzędników państwowych.

Posada do objęcia od zaraz.

Mieszkanie zapewnione.

Warunki:

- dypłom lekarski i dłuższa praktyka.
- obywatelstwo polskie.

Oferty z odpisami świadectw i życiorysem wnosić do Wydziału Powiatowego w Wólkowysku. Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
Starosta (—) K. Eustachiewicz.

Wydział Powiatowy w Rawie-Mazowieckiej

ogłasza

KONKURS

na stanowisko instruktora rolnego.

Od kandydatów wymagane jest:

1) Ukończenie wyższego zakładu naukowego rolniczego.

2) Praktyka instruktorska.

3) Obywatelstwo Państwa Polskiego.

4) Powołanie się na wiarogodne osoby względnie instytucje, mogące udzielić referencji.

Do stanowiska przywiązane są pobory w/g VII st. sł. płac urzędników państwowych.

Oferty należy złożyć udokumentowane należy kierować do Wydz. Pow. w Rawie-Mazow. do dnia 1 kwietnia 1926 r.

Reflektuje się tylko na siłę pod każdym względem rutynowaną.

Posada do objęcia z dniem 15 kwietnia 1926 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Rawa, dn. 9 marca 1926 r.

WYDZIAŁ POWIATOWY

DLA GMIN i SZKÓŁ!!!

SPORT Kompletny kurs sportów i wychowania fizycznego przez najlepszych specjalistów.

Dotychczas ukazało się 21 tomików bogato ilustrowanych: Narciarstwo—2 tomiki, Biegi 3, Boks 4, Szermierka 1, Zapaśnictwo 2, Rzuty dyskiem i kulą 2, Samoobrona 1.

Każdy zeszyt kosztuje zł. 1,20.

TECHNIKA dla wszystkich

Modele rozkładane — pozwalające w najłatwiejszy poglądowy sposób zapoznać się z budową i wewnętrznym urządzeniem maszyn i środków lokomocji. Dotychczas ukazały się: Balon sterowy, Statek parowy, Samochód osobowy, Samochód ciężarowy, Dynamo maszyna, Prądnice, Silniki, Kocioł parowy, Silnik parowy, Turbina parowa, Każdy model kolorowy, rozkładany na drobne części z objaśnieniem zł. 4.

M. ARCT KSIĘGARNIA
WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 35.

Pośrednictwo Pracy.

Kawaler z ukończoną szkołą dla Urzędników Administracji Gminnej w Warszawie i 5-letnią praktyką, jako pomocnik sekretarza gminy, poszukuje posady w gminie, magistracie lub sejmiku. Zgłoszenia — Domański, Kije, pow. Pińczów.

Sekretarz gminy z powiatu Płońskiego chętnie zamieni swą posadę na taką posadę w woj. wschodniem.

Zgłoszenia do Administracji Samorządu pod „Zamiana”

Posady pomocnika sekretarza gminnego poszukuje starszy, samotny, trzeźwy i pracowity zredukowany pisarz gminny z 6-cioletnią praktyką gminną.

Adres: Wincenty Joniec, Kraków, ul. Krakowska Nr. 43.

Technik drogowy, samotny kawaler, posiadający średnie wykształcenie techniczne Państwowej Szkoły Drogowej w Warszawie, oraz wielostronną praktykę, poszukuje posady w Wydziale Powiatowym wzgl. Magistracie, w którym przewidziane są większe roboty budowy dróg lub mostów, gdzieby miał możliwość solidnej i produkcyjnej pracy. Poważne świadectwa i referencje. Łaskawe zgłoszenia proszę nadsyłać: Warszawa, ul. Podwale 9 m. 26 lub do tygodnika „Samorząd”, ul. Leszczyńska 6.

Zredukowany technik drogowo-wodny poszukuje posady przez czas trwania robót, posiada świadectwa z praktyki dobre, zdrów, kawaler. Wyksz. śred. 3-letnia prakt. Ukończył Państwową Szkołę Budownictwa w Warszawie, Wydział Drogowo-Wodny. Wiadomość: L. Skorupka, administracja „Samorządu”.

Absolwent Państwowej Szkoły Budownictwa, wydz. drogowego poszukuje posady w charakterze technika względnie drogomistrza przy budowie dróg, mostów, lub kolei żel. Praktyka 3-letnia. Zygmunt Maruszewski zam. w Warszawie, ul. Wileńska Nr. 3 m. 9.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA

10 ZŁOTYCH POLSKICH.

NUMER POJEDYNCZY I ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU” —
WARSZAWA, LESZCZYŃSKA 6,
TELEFON 301-93.

CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—KOPERNIKA 30.
TELEFON 131-92 i 225-50.

Redakcja rękopisów nie zwraca.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—200 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ. OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADESŁANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

Redaktor Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, pos. Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski,
Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK VIII.

WARSZAWA, 21-go MARCA 1926 R.

Nr. 12.

TREŚĆ Nr. 12. 1) Walne Zgromadzenie Zrzeszenia Samorządów Powiatowych. 2) Biblioteki komunalne. — M. J.
ku 1925. — Dr. M. Stefanowski. 4) Wydatki i dochody samorządów ziemskich b. Królestwa Kongresowego w 1924 roku.
(dokończenie) — dr. J. Piekałkiewicz. 5) Zjazd przedstawicieli Sejmików Powiatowych. 6) Dokoła spraw samorządo-
wych, 7) Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego. 8) Z życia samorządu. 9) Komunikaty. 10) Gmina wiejska i miejska:
a) Przepisy kasowo-rachunkowe dla gmin wiejskich. — E. Kopczyński. 11) Poradnik samorządowy. 12) Ogłoszenia.

WALNE ZGROMADZENIE ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

odbędzie się dnia 18 kwietnia 1926 r.

Zarząd Zrzeszenia Samorządów Powiatowych podaje do wiadomości
P. T. Członków Zrzeszenia, że, w myśl uchwały Rady Nadzorczej z dn. 7-go
marca r. b., Walne Zgromadzenie członków Zrzeszenia odbędzie się

W DNIU 18 KWIETNIA 1926 R.,

w lokalu Zrzeszenia, LESZCZYŃSKA 6, RÓG DOBREJ.

Porządek dzienⁿy

- 1) Zagajenie Zgromadzenia.
- 2) Wybór Przewodniczącego.
- 3) Sprawozdanie za rok ubiegły i zatwierdzenie bilansu na 1.I r. b.
- 4) Uwagi Rady Spółdzielczej.
- 5) Podział zysków (§ 14 statutu).
- 6) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej (§ 11 statutu).
- 7) Wolne wniośki.

POCZĄTEK OBRAD O GODZ. XI RANO.

Dnia 6 czerwca 1925 r. zarejestrowany został nowy Statut Zrzeszenia Sa-
morządów Powiatowych, który też obowiązuje od tej daty.

§ 6 Statutu: „Członkowie odpowiadają za zobowiązania Zrzeszenia za-
deklarowanemi udziałami i prócz tego ponoszą odpowiedzialność
dodatkową, w wysokości pięciokrotnej. Udział wynosi 1000 zł.,
płatnych w ciągu roku, w równych ratach półrocznych, od dnia
przystąpienia”.

§ 10 Statutu: „Każdy członek Zrzeszenia reprezentowany jest na Walnem
Zgromadzeniu przez jednego pełnomocnika, wykazującego się
pisemnem upoważnieniem powołanego do tego organu Związku”.

Uwaga I: Wszystkim członkom Zrzeszenia, którzy przed ostatniem posiedzeniem Rady Nadzorczej, t. j. przed 7 marca r. b., zgłosili akces do Zrzeszenia na podstawie nowego Statutu, ustalającego wysokość udziału i odpowiedzialności (§ 6 statutu), zostały rozesłane imienne zaproszenia na Walne Zgromadzenie. Nadto, w Walnym Zgromadzeniu będą mogli wziąć udział delegaci tych nowych członków, którzy przed dniem 17 kwietnia r. b. zgłoszą przystąpienie do Zrzeszenia, przez wysłanie odnośnej deklaracji i wpłacenie pierwszej połowy udziału. Dla rozpatrzenia zgłoszeń nowych członków i ich przyjęcia, zbierze się Rada Nadzorcza dn. 17 kwietnia r. b., t. j. w przeddzień Walnego Zgromadzenia. Blankiety deklaracji o przystąpieniu do Zrzeszenia oraz Statut Zarząd wysyła na żądanie odwrotną pocztą.

Uwaga II: Powiatowe Związki Komunalne, które przed zarejestrowaniem nowego Statutu Zrzeszenia były jego członkami i wpłaciły udziały markowe (zwaloryzowane obecnie na skutek uchwały Walnego Zgromadzenia, dnia 19 kwietnia 1925 r.) pozostaną nadal członkami Zrzeszenia, o ile złożą nową deklarację, uwzględniającą zmiany zasadnicze, co do wysokości udziału i odpowiedzialności i dopłacą do posiadanych zwaloryzowanych udziałów markowych sumę potrzebną do zaokrąglenia pierwszej raty udziału (500 zł). Nieprzysłanie deklaracji i niewpłacenie udziału przed 6 czerwca 1926 r., tj. przed upływem roku od dnia zarejestrowania nowego Statutu Zrzeszenia, uważane będzie za wystąpienie danego Powiatu ze Zrzeszenia.

NB. Bilans Zrzeszenia na 1.1 1926 r. ogłoszony był w Nr. 8 „Samorządu”.

Biblioteki Komunalne.

Przed jakimś czasem znalazłem się na głębokiej prowincji. Miałem do czynienia z pewnymi aktualnymi, miejscowymi zagadnieniami samorządowymi. Trzeba było zaprojektować najlepsze rozwiązanie ich. W tym celu jednak należało je oświetlić z różnych stron, pogłębić, przedstawić na szerszym tle stosunków ogólnopolskich. Potrzebowałem paru cyfr statystycznych, paru wiadomości faktycznych ogólniejszej natury, niektórych porównań. Oczywiście można je znaleźć w książkach. Czytałem je kiedyś. Co do ścisłych cyfr i faktycznych danych jednak nie można ufać pamięci. Należało książki ponownie przejrzeć, wynotować cyfry.

Chodziło o książki treści blisko z samorządem związanej. Gdzież ich tedy szukać? Oczywiście w bibliotekach komunalnych. Zwróciłem się więc najprzód do urzędu gminnego. Gmina duża, coś około 10.000 mieszkańców. Budżet roczny blisko 30.000 zł. Pytam o bibliotekę. Okazuje się, że jest to pojęcie zupełnie nieznanne. Z wydawnictw przedwojennych — ani jednego. Poprzednicy dzisiejszych włodarzy gminnych nie dbali o książki, nie kupowali ich wcale. Nikomu nawet na myśl nie przyszło, że owych książek może kiedyś ktoś poszukiwać i to bynajmniej nie dla samego nasycenia żądzy nauki, lecz dla lepszego rozwiązania praktycznych kwestji tej samej gminy. Pytam o wydawnictwa powojenne. Powiadają mi, że to i owo kupili „dla poparcia wydawnictwa”, ale gdzieś się zapodziało...

Zwracam się do wydziału powiatowego. Tu już znajdują bibliotekę podręczną. Jednak bardzo niekompletną. Potrzebuję „Sprawy drogowej” Nestorowicza.

Nie ma jej. Szukam „Rocznika Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej za rok 1924”. I tego niema. Okazuje się, że nie sądzono, iżby prace te miały bliżki z samorządem związek. Bibliotekę kompletowano bez planu. Z drugiej strony nie uproszczono sobie na tyle zadania, aby zakupywać wszystko, co treścią swą wiąże się bezpośrednio lub pośrednio z samorządem. I w wydziale tedy nie mogłem zaspokoić swych potrzeb, lubo chodziło o wydatnictwa podstawowe, o zagadnienia proste i wybitnie na danym gruncie praktyczne.

Przy innej sposobności zetknąłem się z innym zjawiskiem. Poznałem członków wydziału, sejmiku, komisji i znalazłem wśród nich sporą liczbę ludzi, żywo interesujących się sprawami samorządowymi w szerszym ujęciu. Z wielkim zaciekawieniem wypytywano o to, jak się pewne kwestje, żywotne w danym powiecie, przedstawiają w ogóle, jak gdzieindziej rozwiązuje się te same zagadnienia. Wiele z tych kwestji jest już opracowanych w naszej literaturze samorządowej. O tem zupełnie nie wiedzieli moi rozmówcy. A tymczasem w wydziale powiatowym tego samego powiatu znalazłem całkowicie skompletowaną i w porządku utrzymaną bibliotekę podręczną. Nikt o niej — poza starostą i urzędnikami wydziału — nie wiedział, nikt nie postarał się, aby wiadomości o aktualnych wydawnictwach dotarły chociażby tylko do członków wydziału i sejmiku. Powiedziano sobie po prostu: i tak nikt tego czytał nie będzie i nie próbowano nawet sprawić, aby było inaczej.

Zastrzegam, że nie chodzi mi w tej chwili o biblioteki publiczne, utrzymywane przez związki komunalne.

a przeznaczone dla ogółu mieszkańców. Jest to zagadnienie zupełnie odrębne. W tej chwili mówię jedynie o bibliotekach komunalnych, grupujących wydawnictwa o treści ściśle samorządowej, potrzebne w pracy samorządowej i przeznaczone dla samych działaczy samorządowych. Sprawa tych bibliotek stoi źle. Można by nawet powiedzieć, pomijając wyjątki, że sprawa ta u nas wogóle jeszcze postawiona nie została.

Wydawnictw komunalnych rozchodzi się w Polsce dość dużo. Kupują je przede wszystkim związki komunalne i to nietylko powiatowe, lecz i gminne. Chociaż są i takie gminy, nawet powiaty, które katorycznie odmawiają kupna. Te związki, które stale kupują, kierują się przede wszystkim, niekiedy nawet wyłącznie, względami poparcia wydawnictwa. Tembardziej, że wydawcami są niemal bez wyjątku organizacje samopomocy samych samorządów. Dlatego też uważają, że przez fakt kupna spełniły główny swój obowiązek i mało dbają o to, co się dalej stanie z kupioną książką.

Nabywanie wydawnictw komunalnych dla poparcia wydawnictwa jest ideą zupełnie słuszną i wysoce cenną. Bo jeśli nie znajdzie się dostateczna liczba nabywców, nie będzie i wydawnictw. Tymczasem każde nowe wydawnictwo jest nietylko pomocą w bezpośredniej pracy samorządowej, lecz równocześnie jest zdobyczą sprawy samorządu wogóle, posuwa ją naprzód, wzmacnia pozycję samorządu w społeczeństwie. Z tych to przecież powodów na kulturalnym zachodzie nietylko instytucje publiczne, ale także i jednostki poczuwają się do obowiązku kupowania książek. Skoro zaś u nas na jednostki jeszcze wiele liczyć nie można, niechże choć same związki komunalne dbają o dobro swojej sprawy.

Jednakże rola związków komunalnych nie może się ograniczać do nabywania książek. Chodzi o to, aby naprawdę tworzyły się i rosły biblioteki komunalne.

Słyszysz się dość powszechnie zdanie, że książek nie ma kto czytać. Urzędnik komunalny rzekomo nie może czytać, bo jest przepracowany, członkowie kolegów samorządowych zaś bądź nie dorosli do czytania, bądź też żadnej do czytania nie zdradzają ochoty.

Jest w tem twierdzeniu trochę racji, ale więcej przesady. Nadmiar pracy urzędnika, zwłaszcza pracy formalnej, papierowej, nie ulega wątpliwości. Atoli książki, o których czytaniu mówimy, nie są to przecież traktaty, oderwane od codziennych zajęć pracownika komunalnego, a przeciwnie, treścią swą wiążą się jak najbliżej z tą pracą. Jeżeli więc urzędnik zdobędzie się na wysiłek przeczytania książki, wtedy rozszerzy horyzont swego myślenia o sprawach, które codziennie się zajmuje i znajdzie niejedno ułatwienie i uproszczenie swej pracy. Stanie się do owej pracy bardziej uzdolnionym i w rezultacie, nawet przy mniejszym nakładzie trudu, praca jego będzie bardziej twórcza i wydajniejsza.

Przesadzamy również, mówiąc o niezdolności lub niechęci do czytania członków kolegów samorządowych. Raczej uderzmy się w piersi i powiedzmy, że mało staliśmy się dotychczas o to, aby nasi radni, członkowie sejmików i wydziałów wiedzieli, co czytać warto i gdzie można dostać książkę do czytania. Niewiele poczyniliśmy prób, aby ich do czytania nakłonić. Kto zaś raz czytania zakosztuje, ten napewno pójdzie tą drogą dalej.

Gdyby jednak sprawa możliwości szerzenia czytelnictwa samorządowego stała tak źle, jak się o tem mówi, nie uprawnia to bynajmniej związków komunalnych

Klementyna Grodzicka, członkini Sejmiku Pow. Łódzkiego. Udział kobiet w pracach samorządu w Polsce jest wogóle minimalny. Niewątpliwie najmniejszy — w pracach samorządu powiatowego. Do wyjątków w tej mierze należy niezawodnie p. Kl. Grodzicka, członkini Sejmiku Łódzkiego. W skład Sejmiku weszła ona w r. 1923, wybrana przez Radę Miejską m. Zgierza. W pracach Sejmiku bierze udział żywy, interesując się przede wszystkim sprawami zdrowia publicznego, opieki społecznej i oświaty.

P. Grodzicka ma już za sobą szereg lat pracy społecznej. Przed wojną i w czasie wojny czynna była w ruchu niepodległościowym. Należy do goliwych działaczek ruchu spółdzielczego w Zgierzu.

do tego, aby książki nie kupować lub kupowane marnować. Biblioteka bowiem jest instytucją trwałą, jest placówką kulturalną, przeznaczoną nietylko dla ludzi dzisiejszych, lecz i dla przyszłych pokoleń. Jest taką w wyższym jeszcze stopniu biblioteka komunalna, bo sam związek komunalny jest instytucją trwałą, działającą dla przyszłości, a nietylko ku zaspokojeniu potrzeb chwili.

Nasi poprzednicy w pracy samorządowej nie czytali wcale lub czytali mało. My już czytamy więcej; nasi następcy będą czytać niewątpliwie jeszcze więcej. Bo takie jest prawo postępu.

Czyż więc mamy, nie zważając już na nasze własne potrzeby, utrudniać zadania naszym następcom tak samo, jak nam ją utrudniali nasi poprzednicy? Nie zostawili nam bowiem oni bibliotek komunalnych. A przecież przed wojną wydano kilkaset dzieł treści samorządowej. Dla przeciętnego działacza samorządowego, oddalonego od bibliotek społecznych, są te książki dziś zupełnie niedostępne. Dlatego też musi on niejednokrotnie przemyślać od początku zagadnienia dawno znane, przemyślane i opisane, musi też nieraz popełniać błędy, którychby uniknął, gdyby wiedział, co o tem dawno sądono i pisano.

Więc nie dość książki kupować. Trzeba je zbierać, umiejętnie przechowywać i stale kompletować. Wydatek na kupno bieżących wydawnictw jest drobny, gdy

tymczasem jednorazowe kupno całej biblioteki przeraża nieraz siły związku komunalnego. Gęstą siecią bibliotek komunalnych trzeba pokryć całą Rzeczpospolitą. Bibliotekę posiadać musi każdy powiat, każde miasto i każda gmina wiejska zbiorowa, a nawet większe gminy jednowioskowe. Im gęściej, tem lepiej. Bo sieć owa, gdyby nawet nie przyniosła wiele doraźnych korzyści, wzmocni podstawy pracy samorządowej w przyszłości i sownie się opłaci.

Powiadają wprawdzie niektórzy, że związki komunalne teraz kupować książek nie mogą z powodu — oszczędności. Jest to oczywiście pozór, maskujący brak zrozumienia sprawy lub zasadniczą niechęć. Kilku, kil-

kunastu czy nawet kilkudziesięciu złotych w ciągu roku nie mogłyby wydać — i to właśnie na książki — związki komunalne, posiadające budżety najmniej kilkunastotysięczne (jak gminy zbiorowe) lub kilkusettyśięczne (jak powiaty)? Wprawdzie znam wypadek, że pewien organ nadzorczy skreślił w budżecie pewnego związku powiatowego wydatek na prenumeratę jednego z dwóch egzemplarzy „Samorządu” — dla „oszczędności...”. Godzimy się jednak wszyscy na to, że jest to przejaw parodji oszczędności, którą się stosuje względem samorządu. Nie możemy zaś naśladować tego, co słusznie sami zwalczamy.

M. J.

Działalność samorządów powiatowych Województwa Wileńskiego w dziedzinie lecznictwa w roku 1925.

(Referat, wygłoszony na II-gim Zjeździe Lekarzy Rządowych i Samorządowych w Wilnie w dn. 16—17 stycznia 1926 r.)

Samorządy powiatowe woj. Wileńskiego preliminowały na r. 1925 na dział zdrowotności publicznej ogółem 489.292 zł., czyli około 12,6% całości swych budżetów rozchodowych. Suma ta jest zarazem i dużą i małą. Dużą — jeżeli uwzględnimy szczupłość środków finansowych sejmików, czerpanych wyłącznie z obciążenia podatkowego ubogiej ludności kresowej, oraz jeśli spojrzymy na cały szereg różnorodnych innych zadań, które sejmiki mają do spełnienia w celu podniesienia gospodarczego swych zrujnowanych i zniszczonych w czasie wojny terenów. Małą — jeśli przyjmiemy pod uwagę, iż zadania, ciężące na naszych samorządach w zakresie zdrowotności publicznej nie tylko dorównują analogicznym zadaniom zachodnich powiatów Państwa, lecz z wyluszczonej powyżej powodów w znacznej mierze je przerastają.

Z sumy 489.292 zł. przeciętna kwota, przypadająca na 1 mieszkańca, stanowi 51 gr., przewyższając zatem znacznie kwotę 29 gr., przypadającą średnio z tegoż tytułu na głowę pojedynczego mieszkańca całej Rzeczypospolitej.

Zestawienie wydatków na cele zdrowotności i lecznictwa w poszczególnych sejmikach daje obraz następujący:

Nazwa powiatu	Ogólna suma preliminowanych wydatków na zdrowotność w złotych	Proc. ogólnego budżetu rozchodowego	Na 1 mieszkańca przypada zł.
Wilejski	116 700	21	0,90
Dziśnieński	126 251	12,8	0,70
Święciański	85.348	12,1	0,60
Wil.-Trocki	57.758	11,1	0,34
Duniłowicki	58.243	12,8	0,49
Oszmiański	26.208	—	0,27
Brasławski	18 348	5,6	0,30

Z zestawienia tego wynika, iż największą sumę w stosunku do swego budżetu oraz do ilości mieszkań-

ców wyasygnował pow. Wilejski, najmniejszą — pow. Brasławski.

Zastrzegam się na wstępie, iż za podstawę do obliczenia ilości ludności został użyty spis z r. 1921. Nie uwzględniono więc przy wyliczeniach ani naturalnego przyrostu ludności, ani powracających do swych siedzib rzesz reemigrantów i repatriantów.

Przechodząc do rozpatrywania poszczególnych pozycji budżetów działów sanitarnych sejmików, stwierdzamy, iż ogółem wydano na:

Rodzaj wydatku	Suma wydatków w zł.	%
Przychodnie		
personel — 238.437 zł.		
utrzymanie — 21.500 zł.		
medykamenty — 27.300 zł.		
remont i inwestycje — 27850 zł.	315.087	64,4
Szpitalnictwo	102.175	20,8
Leczenie niezamożnych chorych	16.850	3,4
Wydatki ogólnie sanitarne (poza lecznictwem)	49.420	10,2
Inne wydatki	5.760	1,2
Razem	489.292	100,

Aczkolwiek poruszanie spraw sanitarnych nie należy do tematu niniejszego referatu, chciałbym podkreślić, iż zestawienia powyższe wykazują znaczne upośledzenie spraw ściśle sanitarnych na korzyść lecznictwa. Wydatki na lecznictwo wynoszą bowiem 88,6%, na sanitarjat jedynie 10,2% ogólnej sumy wydatków. Do wydatków na lecznictwo włączam prawie wszystkie wydatki personalne, wykluczając jedynie wydatki na uposażenie t. zw. wywiadowców sanitarnych, istniejących w niektórych powiatach oraz wydatki na diety i koszty podróży. Co do wydatków na uposażenie lekarzy rejonowych, to zostały one zaliczone do rubryki lecznictwa, gdyż prowadzenie przychodni lekarskiej uważane jest za podstawową czynność lekarza, zaś nadzór nad sta-

dem sanitarnym rejonu przeprowadzany jest przez niego o tyle, o ile czynności te dadzą się pogodzić z jednoczesnym prowadzeniem przychodni.

Jeśli dodamy do wydatków na lecznictwo sumy, preeliminowane przez poszczególne gminy i magistraty na opłatę kosztów leczenia niezamożnych lub ubogich mieszkańców — które to sumy np. w pow. Święciańskim wynoszą po 500—1000 zł. w każdej gminie — to zobaczymy, iż ze strony samorządów główny nacisk kładzie się na lecznictwo z upośledzeniem spraw ściśle sanitarnych.

Zjawisko to, wręcz odwrotne do stosunków, panujących w zachodnich powiatach Państwa, tłumaczyć należy brakiem dostatecznej ilości lekarzy wolnopraktykujących w powiatach naszych, brakiem kas chorych lub innych instytucji, zabezpieczających ludności pomoc lekarską. Stąd troska o dostarczenie ludności przystępnej pomocy lekarskiej musiała spaść na barki samorządów i sprowadziła z konieczności redukcję wydatków na cele wyłącznie sanitarne. Owa konieczność dostarczenia ludności dostępnej pomocy lekarskiej z jednej strony, a szczupłe fundusze sejmików z drugiej strony spowodowały, iż lecznictwo samorządowe poszło przeważnie w kierunku tworzenia i utrzymywania przychodni lekarskich, jako najtańszego typu ośrodka leczniczego. Cyfry wykazują, iż na przychodnie wydano 3 razy więcej, niż na szpitalnictwo.

Ogółem istniało w r. 1925 na terenie woj. Wileńskiego 34 przychodni, czyli jedna przychodnia przypadała

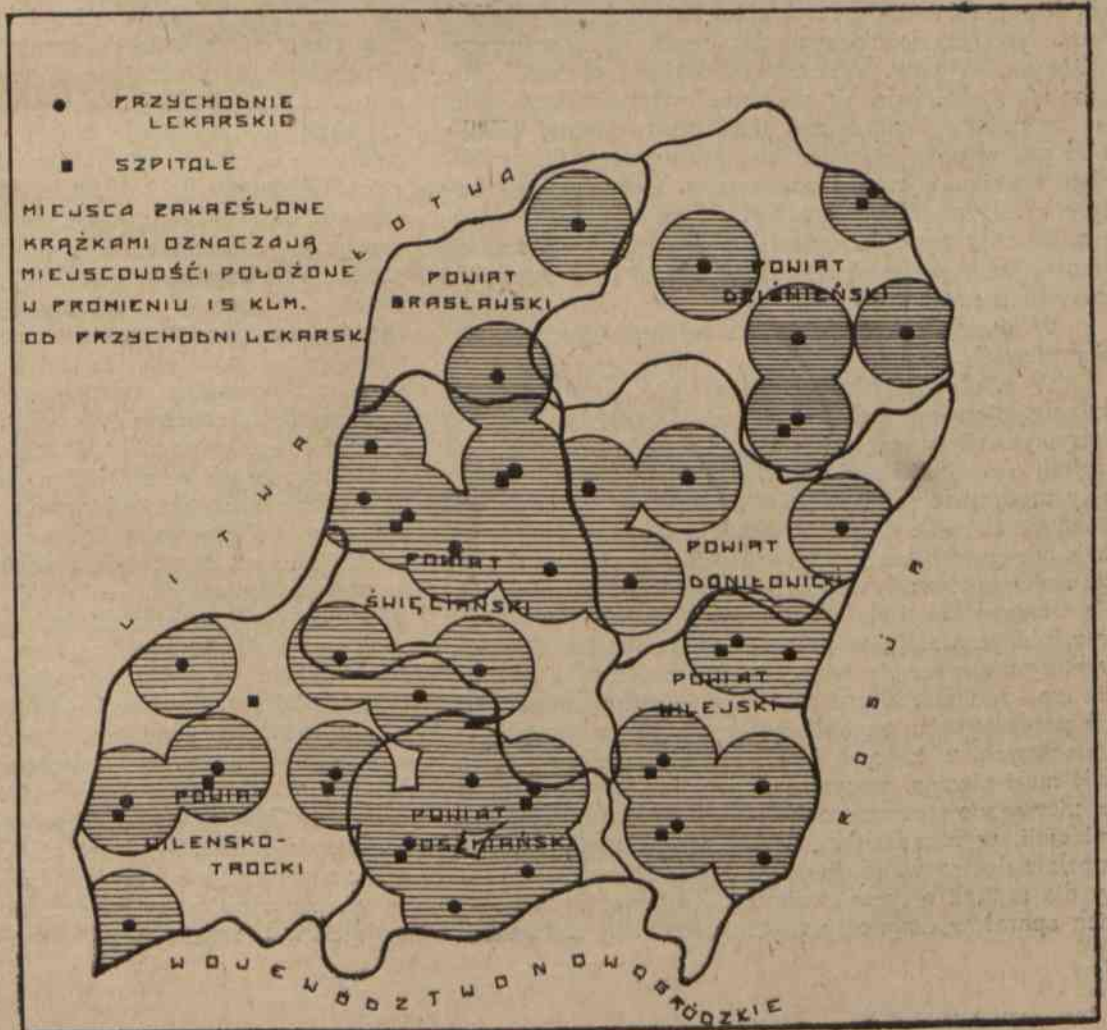
na 795,6 klm. kw. obszaru i na 23.780 mieszkańców. Zestawienie ilości przychodni w poszczególnych powiatach daje następujące liczby:

Nazwa powiatu	Ilość przychodni	Jedna przychodnia przyp.	
		na klm. ² obszaru	na ilość mieszkańców
Wil. Trocki	4	1440.8	48 500
Duniłowicki	4	963.0	30 000
Dziśnieński	5	1016.6	36 000
Brasławski	2	1051.2	33.000
Wilejski	6	886.1	22.000
Oszmiański	5	509.6	19 200
Święciański	8	605.8	18.000

Przy każdej przychodni lekarskiej istniała położna (z wyjątkiem pow. Oszmiańskiego) dla udzielania ludności bezpłatnej pomocy akuszeryjnej. Obok tego istniało jeszcze w pow. Święciańskim 6 przychodni felczerskich, w pow. Wileńsko-Trockim — 6 punktów akuszeryjno-felczerskich.

Liczby te odbiegają znacznie od norm, ustalonych dla rejonu lekarskiego na poprzednim zjeździe lekarzy sejmikowych z Wileńskiej w kwietniu 1925 r., a mianowicie 400 klm. kw. obszaru i 15.000 ludności. Jedyne pow. Oszmiański i Święciański wykazują cyfrowo stosunki, najbardziej zbliżone do wymienionych norm.

Siec t. zw. normalnych rejonów lekarskich na terenie wojew. wileńskiego w r. 1925.

Uwidocznia to najlepiej załączony szkic woj. Wileńskiego. Na szkicu tym są zakresłone krążkami miejscowości, położone w promieniu 15 klm. od przychodni, przestrzenie między krążkami oznaczają strefy, odległe od przychodni ponad 15 klm. Przestrzeń zakresłona krążkami stanowi 70% całego obszaru województwa. Staje się stąd widocznym, iż aby pokryć cały teren z. Wileńskiej siecią t. zw. normalnych rejonów lekarskich, należałoby zwiększyć ilość przychodni z 33 do 42 — 44, co w obecnych warunkach przekraczałoby siły płatnicze sejmików i w konsekwencji musiałyby spowodować jeszcze dalej idące ograniczenia wydatków na szpitalnictwo i sanitarjat.

Na wzmiankę zasługuje fakt, iż w ogólnej sumie wydatków na przychodnie pozycja na inwestycje wynosi tylko 8,8%, co jest stanowczo zbyt niskim odsetkiem. Należy również zauważyć, iż wszystkie omawiane przychodnie mają charakter ogólny, przychodni dla pewnych specjalności żaden sejmik nie utrzymuje.

Jeżeli chodzi o działalność leczniczą przychodni, to przedstawia się ona w sposób następujący: W powiecie Dziśnieńskim udzielano w każdej przychodni przeciętnie 220 porad miesięcznie, w pow. Wileńskim — 126 porad miesięcznie, w powiecie Oszmiańskim — 280 porad miesięcznie, w pow. Wilejskim — 250 porad miesięcznie, w powiecie Święciańskim — 220 porad miesięcznie. W tych 3-ch ostatnich powiatach odsetek ludności, korzystającej rocznie z porad w przychodniach, stanowi 15,3%. Co się zaś tyczy strony dochodowej, to w żadnym powiecie nie dała się osiągnąć samowystarczalność przychodni, choćby w stopniu przybliżonym. W pow. Wileńsko-Trockim 1 porada brutto kosztuje 5 zł. 36 gr. W powiecie Wilejskim przy opłacie za poradę 1 zł. sejmik dopłaca do każdej porady 3.33 gr., w pow. Oszmiańskim przy opłacie 50 gr. dopłata sejmiku wynosi 1 zł., w pow. Święciańskim przy opłacie 30 gr. dopłaca się 2 zł. 62 gr. Cyfry te są stanowczo zbyt wysokie i należałoby dążyć do ich zmniejszenia drogą podniesienia opłat i drogą zwiększenia frekwencji pacjentów.

W dziedzinie szpitalnictwa samorządy nasze zrobiły niewiele.

W r. ub. działalność samorządów ograniczała się do subsydjowania niektórych szpitali państwowych i do utrzymania przejętych od władz państwowych 4-ch szpitali o ogólnej ilości 120 łóżek. Pozostałe 10 szpitali były utrzymane przez władze państwowe. W r. b. zostaną przekazane dalsze 3 szpitale samorządom, w latach następnych wszystkie pozostałe. Wyłania się tedy dla samorządów nowe zadanie: stworzenie i utrzymywanie własnego szpitalnictwa. Doświadczenia poczynione w r. ub. pozwalają w pewnej mierze ustalić kierunek, w którym samorządy winny iść dla należytego spełnienia tego zadania. Zaznaczyć bowiem należy, iż wszystkie przekazywane szpitale miały charakter szpitali powszechnych, w których jeden i ten sam lekarz prowadzi musi nieomal wszystkie działy medycyny. Szpitale te, pierwotnie przeznaczone na szpitale zakaźne podczas epidemii, w urządzeniu swym i zaopatrzeniu nie były zupełnie dostosowane do potrzeb współczesnej medycyny dla szpitali o typie chociażby ogólnym. Brak wszelkich aparatów diagnostycznych, poczynając od najbar-

dziej niezbędnych, jako to mikroskop, drobne laboratorium podręczne etc. To samo da się powiedzieć i o dziedzinie chirurgji, jeśli się zważy, iż dotąd kilka zaledwie szpitali posiada autoklawy, zaś w niektórych szpitalach instrumentarium jest nader niedostatecznie skompletowane. Oczywiście, iż taki stan rzeczy musiał odbić się niekorzystnie nie tylko na ludności, lecz i na samem szpitalnictwie samorządowym, gdyż z powodu wyszczególnionych braków obłożenie szpitali było bardzo małe, wobec czego koszty utrzymania pojedynczego chorego były bardzo wysokie.

Tak np. przekazane samorządom szpitale wykazywały następujące dane:

Nazwa szpitala	Liczba łóżek etatowych	Przeciętne obłożenie dzienne	Koszt utrzymania i leczenia 1-go chorego dziennie (bez potrącenia opłat)
Szpital w Krzywiczach	30	11	3 zł. 50 gr
Szpital w Łuzkach	30	10	5 „ 68 „
Szpital w Hoduciszkach	30	8	5 „ 10 „
Szpital w Szumsku	30	10	6 „ 65 „

Opłaty od chorych wynosiły: od chorych chirurg. i położn. — 2 zł. 10 gr., od chorych wewnętrznych i innych — 1 zł. 80 gr., od chorych zakaźnych — 1 zł. 20 gr. za dobę.

Cyfry te wykazują, iż z jednej strony ludność — pomimo niskich opłat — nie garnie się do szpitali, z drugiej strony, iż sejmiki dopłacają znaczne sumy do każdego chorego, nie stojące w żadnym stosunku do wydajności szpitali. Wynika również stąd, iż ludność, nie znajdując dostatecznej pomocy w owych szpitalach, udaje się licznie do specjalnych lecznic i szpitali wileńskich. Wskazuje na to fakt, iż 60% chorych, leczonych w szpitalach w Wilnie, przybywa z powiatów. Stąd wypływa wniosek, iż dążenie do samowystarczalności szpitali samorządowych bodaj w przybliżonym stopniu da się skuteczniej jedynie drogą ich specjalizacji. Zyska na tem ludność, zyskają i sejmiki, będą mogły bowiem zatrzymać dla siebie te sumy, które dzisiaj są wywożone z powiatów pod postacią kosztów kuracyjnych. A sumy te są znaczne.

Tak np. w pow. Dziśnieńskim ogólna suma kosztów kuracyjnych za r. 1925 wynosi 46.073 zł., w pow. Wilejskim suma preliminowana przez wydział powiatowy i gminny na opłacanie kosztów kuracyjnych za leczenie niezamożnych mieszkańców wynosi 22.196 zł., w pow. Święciańskim — 24.959 zł. W celu uzyskania bliższych danych, jaki odsetek tych sum przypada na szpitale wileńskie, została przeze mnie przeprowadzona ścisła ankieta w gminach i magistratach pow. Święciańskiego, która wykazała, iż 70% wszystkich wydatków z tego tytułu przypada na szpitale wileńskie, zaś niespełna 30% na szpitale, położone na terenie powiatów. W innych powiatach stosunki te prawdopodobnie są podobne. Odsetek ten zmniejszy się jeszcze znacznie na niekorzyść powiatów, jeżeli doliczymy sumy, płacone przez samych kuracjuszy, gdyż ludność zamożniejsza, zwłaszcza mieszkańcy miasteczek, leczą się niemal bez wyjątku w Wilnie.

Ogólna suma zaległości sejmików w szpitalach wileńskich wynosi 220.000 zł.

Taki jest w krótkim zarysie obecny stan leczenia samorządowego na terenie województwa Wileńskiego. Ze szkicu tego dadzą się wysnuć następujące wnioski:

1. Wydatki sejmików na cele zdrowotności publicznej są naogół małe. Nie istnieje jednak możliwość powiększenia środków na akcję zdrowotną ze względu na zły stan finansowy ubogich sejmików kresowych. Należy przeto wyzyskać jak najracjonalniej istniejące środki.

2. Budżety samorządów powiatowych wykazują znaczne i nieusprawiedliwione upośledzenie spraw sanitarnych w stosunku do spraw leczenia. Istnieje przeto konieczność położenia większego nacisku na sprawy sanitarne i wyzyskanie na ten cel funduszy gminnych, bowiem gminy dotychczas nie przyjmują żadnego udziału w akcji zdrowotnej.

3. W dziedzinie leczenia wydatki, ponoszone na przychodnie, są zbyt duże w stosunku do wydatków na szpitalnictwo. Należałoby, nie zmniejszając ilości

przychodni, postarać się o zmniejszenie wydatków, połączonych z ich utrzymaniem przez zwiększenie wydajności ich pracy, podniesienie opłat, wzgl. przez subsydjowanie lekarzy wolnopraktykujących, powierzając im prowadzenie przychodni.

4. W dziedzinie szpitalnictwa nie jest racjonalne utrzymywanie mało wydajnych i źle zaopatrzonych szpitali ogólnych. Należałoby przeto w miarę możliwości nadawać im charakter bardziej specjalizowany. Osiągnięciem w ten sposób zatrzymanie w powiatach sum, wywołanych przez ludność do lecznic wileńskich.

5. Reorganizacja leczenia samorządowego, która by szła w kierunku wymienionych powyżej wniosków, zapoczątkuje i położy podwaliny dla stworzenia z czasem stojącego na wyższym poziomie szpitalnictwa, powoła gminy do czynnego udziału w akcji sanitarno-zapobiegawczej, nada jednolitą tendencję naszym sejmikom w ich działalności na polu zdrowotności publicznej.

Dr. M. Stefanowski.

Święciany, dn. 14 stycznia 1926 r.

Wydatki i dochody samorządów ziemskich b. Królestwa Kongresowego w 1924 roku.

(Dokończenie).

Wśród dochodów zwyczajnych najważniejsze miejsce zajmują dodatki do podatków państwowych, wynosząc dla sumy pięciu województw 25,4% i wahając się od 17,7% (województwo białostockie) do 27,8% (województwo lubelskie). W każdym razie znaczenie dodatków do podatków państwowych nie jest tak wielkie, jak tego można było się spodziewać.

Następne miejsce zajmują bardzo zbliżone do podatków bezpośrednich, o czym już mówiliśmy, specjalne składki, które stanowią w sumie ogólnej 20,5% i zmieniają się od 16,1% w województwie lubelskim do 23,6% w województwie łódzkim i kieleckim.

Pozatem poważną pozycję stanowią podatki pośrednie wynoszące w ogólnej sumie 11,2%, zwroty kosztów, stanowiące 11% i zwroty przez państwo kosztów przekazanych zadań — 9,2%.

Inne wpływy nie mają już zbyt wielkiego znaczenia, zwracają przytem uwagę niezmiernie niskie dochody z kapitałów i dzierżaw, stanowiące w ogólnej sumie 0,2% i zmieniające się w poszczególnych województwach od 0,20% województwo warszawskie, łódzkie, kieleckie do 0,4% województwo białostockie.

Również bardzo niskie są wpływy z własności powiatowej oraz z przedsiębiorstw zarządzanych przez po-

wiat, które w ogólnej sumie wynosiły 1,4% i wahają się od 0,6% w województwie białostockim do 2,1% w województwie kieleckim. Tak niewielkie znaczenie tych dwóch pozycji w dochodach powiatowych związków komunalnych wskazuje nam, że ta dziedzina gospodarki samorządowej jest jeszcze zupełnie nierozwinięta.

Wśród dochodów nadzwyczajnych najważniejsze miejsce zajmują składki, jednakże nie we wszystkich województwach: w województwach łódzkim i białostockim nadzwyczajnych, specjalnych składek niema.

Zapomogi udzielane przez państwo lub inne instytucje stanowią względnie nieznaczną część dochodów związków powiatowych, wynosząc dla sumy ogólnej 3,5% i wahając się od 3,2% w województwie łódzkim do 4,4% w województwie białostockim. Wskazuje to na fakt, że samorządy w 1924 r. szły o własnych siłach, pokrywając swe wydatki własnymi dochodami i tylko w nieznacznym stopniu korzystając z zapomóg.

Dochody zaległe nie miały w 1924 r. większego znaczenia, wynosząc 1,1%.

Tak samo jak w wydatkach, wysokość dochodów i ich ustosunkowanie różnią się bardzo w poszczególnych powiatach. Dla ogólnego chociażby scharakteryzowania obciążenia podatkowego ludności poszczególnych powiatów służą poniższe liczby.

Powiatowe związki komunalne	Podatków bezpośrednich, opłat i spe- cialnych składek	Podatków bezpo- średnich	Powiatowe związki komunalne	Podatków bezpośrednich, opłat i spe- cialnych składek	Podatków bezpo- średnich
Województwa Centralne			Kielce		
Ogółem 1924 r.	2,83	1,34	Końskie	1,55	0,78
Województwo Warszawskie			Kozienice	1,86	0,58
Ogółem 1924 r.	3,05	1,56	Miechów	2,28	0,91
Błonie	3,34	1,25	Olkusz	3,81	1,10
Ciechanów	4,07	1,61	Opatów	2,32	0,53
Gostynin	3,35	2,44	Opoczno	3,63	2,27
Grójec	2,52	1,46	Pińczów	2,78	1,43
Lipno	1,95	1,48	Radom	2,40	1,91
Łowicz	3,71	1,81	Sandomierz	2,86	1,75
Maków	1,67	1,29	Sandomierz	3,63	1,96
Mińsk-Mazowiecki	2,35	0,65	Stopnica	2,57	0,77
Mława	1,90	1,04	Wierzbnik	2,40	1,18
Nieszawa	2,18	1,60 ^a	Włoszczowa	2,53	1,09
Płock	3,22	1,91	Województwo Lubelskie		
Płońsk	3,72	1,65	Ogółem 1924 r.	2,49	1,30
Przasnysz	3,54	2,21	Biała	3,19	0,75
Pułtusk	1,45	0,97	Biłgoraj	1,24	0,92
Radzymin	4,37	1,06	Garwolin	3,61	1,37
Rawa	1,80	1,10	Hrubieszów	3,40	1,60
Rypin	3,47	1,84	Janów	1,61	1,05
Sierpc	1,68	1,05	Konstantynów	1,82	1,25
Skierniewice	4,13	2,20	Krasnystaw	3,19	1,30
Sochaczew	4,06	2,22	Lubartów	1,67	1,10
Warszawa	4,25	1,55	Lublin	3,03	2,48
Włocławek	4,38	2,67	Łuków	2,66	0,64
Województwo Łódzkie			Puławy	2,81	1,20
Ogółem 1924 r.	3,20	1,39	Radzyń	2,31	1,07
Brzeziny	3,15	0,90	Siedlce	2,45	1,62
Kalisz	3,97	1,96	Sokołów	2,43	1,65
Koło	3,68	1,62	Tomaszów	3,01	1,47
Konin	2,86	1,78	Węgrów	2,20	1,39
Łask	2,80	0,91	Włodawa	2,18	1,51
Łęczyca	3,59	2,12	Zamość	1,34	0,80
Łódź	4,90	1,06	Województwo Białostockie		
Piotrków	3,05	1,37	Ogółem 1924 r.	2,37	0,85
Radomsko	2,46	1,03	Augustów	1,92	0,80
Sieradz	2,44	1,13	Białystok	2,26	0,79
Słupca	4,22	2,85	Bielsk	1,22	0,55
Turek	2,74	1,45	Kolno	2,07	0,67
Wieluń	1,24	0,84	Łomża	2,33	1,56
Województwo Kieleckie			Ostrołęka	2,05	0,62
Ogółem 1924 r.	2,95	1,35	Ostrów	2,02	0,53
Będzin	4,54	1,94	Sejny	4,01	1,92
Częstochowa	3,34	1,64	Sokółka	3,15	0,92
Jędrzejów	3,41	1,33	Suwałki	3,63	1,84
			Szczuczyn	2,78	1,04
			Wysokie-Mazowieckie	2,33	0,40

W pierwszej rubryce uwzględniliśmy wszystkie dochody powiatowych związków komunalnych, mające charakter danin publicznych, w ich liczbie nawet podatki pośrednie, które wobec odrębnego sposobu, w znacznej mierze niezależnego od faktycznej konsumpcji w powiecie, podziału wpływów z podatków pośrednich między poszczególne jednostki samorządowe nie zawsze obciążają ludność odnośnego powiatu.

W drugiej zaś rubryce uwzględniliśmy tylko podatki bezpośrednie, nawet bez zbliżonych do nich specjalnych składek.

Przeciętne obciążenie 1 mieszkańca wszelkiego rodzaju daninami publicznymi w 5 województwach wynosiło w 1924 r. 2,83 złotego. Jest to kwota bardzo nieznaczna w porównaniu chociażby z przeciętnym obciążeniem ludności Polski w tymże 1924 roku podatkami państwowymi, które sięgało 41,67 złotych*).

Powszechne więc prawie narzekania, że samorządy powiatowe gnębią płatników ogromnie wysokimi podatkami dla 1924 r. nie znajduje potwierdzenia przynajmniej jako zjawisko ogólne.

W poszczególnych powiatach jednak obciążenie daninami publicznymi dość silnie się waha. Najwyższe prze-

ciętne obciążenie w województwie ma woj. łódzkie (3,20 złotych), następnie warszawskie (3,05 zł.), kieleckie (2,95 zł.), lubelskie (2,49 zł.) i białostockie (2,37 zł.).

Rozpatrując liczby dla poszczególnych powiatów możemy stwierdzić, że najwyższe obciążenie ma powiat łódzki (4,90 zł.) i następnie będziński (4,54 zł.), t. j. powiaty wybitnie przemysłowe; najniższe zaś — powiat bielski (1,22 zł.), a następnie wieluński (1,24 zł.).

Wysokość obciążenia wyłącznie podatkami bezpośrednimi również waha się bardzo silnie, przyczem stosunek podatków bezpośrednich do ogólnej sumy danin publicznych jest bardzo niejednolity. Naprzykład w powiecie lubelskim na 3,03 zł. obciążenia ogólnego podatki bezpośrednie wynoszą 2,48 zł., wówczas gdy w powiecie olkuskim na 2,32 zł. tylko 0,53 zł. Różnorodność ta jest więc bardzo znaczna. Nie należy jednak w czambuł ją potępiać, gdyż w znacznej mierze prawdopodobnie jest ona wywołana przystosowaniem się do miejscowych warunków.

Dr. J. Piekalkiewicz.

*) Rocznik statystyki R. P. z 1924 r. str. 268.

Zjazd przedstawicieli Sejmików Powiatowych.

(Dokończenie).

Wnioski, zgłoszone przez sekcję ogólną, przyjęte zostały przez zjazd niemal jednomyślnie. W głosowaniach nie ujawniły się większe różnice zdań.

SPRAWOZDANIE I WNIOSKI SEKCJI ROLNEJ.

Ogólne sprawozdanie z obrad sekcji złożył sen. Zdanowski:

Sekcja przedyskutowała wnioski referatu p. Z. Ichnatowicza i ustaliła swoje. Wnioski, nie wiążące się bezpośrednio z referatem, jak: o prawidłach spławu na rzekach, o ustanowieniu dozwolonej wysokości spiętrzeń wody, o opłatach za oględziny weterynaryjne i t. p. Sekcja przekazała Radzie Zjazdów i komisji rolnej Zarządu.

Następnie przyjęte przez sekcję wnioski zreferował p. Z. Ichnatowicz. Wniesione poprawki do tez, ustalonych przez referenta, nie naruszyły zasadniczej budowy proponowanego planu działania związków samorządu powiatowego na polu popierania rolnictwa. Wnioski wprowadziły następujące ważniejsze poprawki (do tez, doreczonych uczestnikom zjazdu, oraz ogłoszonych w n-rze 8 „Samorządu”).

Sekcja podkreśliła, że w wypadku, gdy organizacje dobrowolne rolników nie działają, samorząd winien zająć się akcją bezpośrednią popierania rolnictwa. Skreślony został wniosek nadania pewnych kompetencji w zakresie rolnictwa radom wojewódzkim. Sprecyzowane zostały bardziej szczegółowo zadania w zakresie akcji meljoracyjnej. Postulatowi o zupełnem oparciu służby

weterynaryjnej o samorząd nadano charakter programu na przyszłość. Przyjęto wniosek o konieczności postawienia ferm i gospodarstw rolnych na zasadach gospodarki samowystarzałej. Wreszcie dodano postulat o zakładaniu przez samorząd kas oszczędności w celu zasilania kredytem specjalnie drobnego rolnika.

Zjazd wnioski sekcji, przedstawione przez p. Ichnatowicza, uchwalił.

Wniiosków tych szczegółowo nie podajemy wobec wydrukowania też referenta w n-rze 8 „Samorządu”.

SPRAWOZDANIE I WNIOSKI SEKCJI ZDROWIA PUBLICZNEGO.

Ogólne sprawozdanie z obrad sekcji złożył p. J. Osmołowski. Następnie zaś zreferował przyjęte wnioski. Częściowo wnioski te, względnie wnioski mniejszości sekcji, uzasadniali pp. poseł Wrona, dr. Zaroski, oraz starosta Trzcziński.

Następnie Zjazd przyjął następujące uchwały w zakresie *Zadań samorządu powiatowego w dziedzinie zdrowia publicznego*.

— Działalność samorządu powiatowego na polu zdrowotności publicznej winna mieć za zadanie przede wszystkim zapobieganie chorobom (profilaktyka), a następnie zaspokojenie potrzeb leczniczych ludności.

W wykonaniu tego ogólnego programu samorządy powiatowe winny przystąpić do planowej realizacji następujących zadań szczegółowych:

1) *Organizacja komunalnej służby sanitarnej.* 1) Należy dążyć do zorganizowania referatów sanitarnych w samorządzie powiatowym. Ze względu na konieczność podniesienia sprawności administracji sanitarnej winien być usunięty dzisiejszy dualizm działalności sanitarnej na terenie powiatu.

2) W celu usunięcia dzisiejszego dualizmu w dziedzinie administracji i działalności sanitarnej, a co za tem idzie, osiągnięcia znacznych oszczędności w budżecie państwowym, zadania administracji sanitarnej winny być na obszarze powiatu powierzone samorządowi powiatowemu. Wobec wielkiej wagi szeregu spraw i zagadnień administracji publicznej z tego zakresu dla interesu Państwa, organ, jakiemu powierzone zostanie wykonywanie tych zadań — samorządowy lekarz powiatowy — winien być poddany w zakresie jego fachowej działalności ścisłemu nadzorowi organów administracyjno-lekarskich władz administracji państwowej II instancji. Nadto kwalifikacje powiatowego lekarza samorządowego winny odpowiadać ustalonym wymaganiom kompetentnych władz centralnych.

3) W celu wykonania obowiązków, ciążących na samorządzie, winni być powołani przez samorząd powiatowy lekarze okręgowi w ilości zależnej od obszaru powiatu i stopnia zaludnienia. Zakres lekarzy okręgowych winien być ściśle określony.

II. *Akcja zapobiegawcza.* Akcja zapobiegania chorobom winna objąć:

1) Zapobieganie brakowi wody dobrej do picia przez subsydjowanie i premjowanie inicjatywy gminnej, gromadzkiej i prywatnej w tym kierunku, oraz zorganizowanie usuwania nieczystości.

2) Budowa łazien lub subsydjowanie i premjowanie inicjatywy gminnej, gromadzkiej lub prywatnej.

3) Zakładanie i prowadzenie okręgowych przychodni przeciwgruźliczych, przeciwjaglicznych i innych.

4) Zapewnienie domów izolacyjnych dla osób podejrzanych o choroby zakaźne.

5) Szerokie stosowanie szczepień ochronnych, organizowanie opieki higieniczno-lekarskiej nad szkołami i dziećmi i tworzenie kolonji letnich.

6) Szczególne zwrócenie uwagi na kwestję higieny przy wykonywaniu przez wydziały powiatowe i urzędy gminne funkcji policji i nadzoru budowlanego.

7) Przy sposobności budowy i naprawy dróg w obrębie osiedli ludzkich, a zwłaszcza dróg gruntowych, zwrócenie pilnej uwagi na należyte urządzenie rowów odpływowych, ścieków, oraz zadrzewienie dróg.

III. *Akcja lecznicza.* Akcja lecznicza winna polegać na:

1) Dostatecznym zabezpieczeniu pomocy szpitalnej ludności przez budowę i utrzymanie w każdym powiecie przynajmniej jednego szpitala powszechnego z 60 łóżkami (ilość łóżek, umożliwiająca opłacalność) z oddziałami: wewnętrznym, zakaźnym, chirurgicznym i położniczym.

2) Do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego budowie i utrzymaniu przez specjalne związki celowe szpitali i zakładów specjalnych dla chorych zakaźnych, umysłowych, wenerycznych, sanatorjów dla gruźliczych i alkoholików.

3) Zabezpieczeniu bezpłatnej pomocy lekarskiej ubogiej ludności na podstawie świadectwa ubóstwa, wydanego przez gminę z tem, że wydatki, spowodowane z tego tytułu, obciążają również samorządy gminne.

4) Współdziałaniu samorządu przy osiedlaniu się lekarzy w tych miejscowościach, gdzie odczuwa się brak pomocy lekarskiej, przez jednorazowe lub krótkotrwałe świadczenia.

5) Subsydjowaniu akuserek w tych miejscowościach, w których odczuwa się brak pomocy położniczej.

IV. *Propaganda.* Ze względu na ważność propagandy w sprawie podniesienia warunków zdrowotnych ludności samorządy winny zwrócić uwagę na akcję uświadomienia i konieczności stosowania zasad higieny w życiu prywatnym przez odczyty, plakaty, broszury, pokazy. Na kursach dokształcających nauczycieli szkół powszechnych należy wprowadzić wykłady higieny szkolnej, chorób zakaźnych i szczypania ospy.

V. *Srodki finansowe na cele zdrowotności publicznej.* Ogromne zadania samorządu w dziedzinie zdrowia publicznego określone ustawami, wymagają odpowiednich środków, tych zaś nie zabezpiecza obowiązująca dziś ustawa o finansach komunalnych.

Związane ze zrealizowaniem określonego programu działania nowe wydatki powiatowych związków komunalnych winny znaleźć pokrycie w rozszerzonych źródłach ich dochodów, a mianowicie przez przekazanie samorządowi niektórych podatków przychodowych. —

Nadto Zjazd przyjął wnioski:

W sprawie Komisji Zdrowia publicznego przy Radzie Zjazdów:

— Doceniając całą doniosłość zadań, spoczywających na związkach komunalnych w zakresie zdrowia publicznego, tak z mocy ustaw państwowych, jak również z tytułu obowiązków dobrowolnie podjętych, oraz wynikająca stąd konieczność wypracowania metod pracy, Zjazd wzywa Zarząd Rady Zjazdów do zorganizowania stałej komisji zdrowia publicznego przy Biurze Zjazdów. Zadaniem Komisji byłoby opracowanie metod i wytyczenie kierunków pracy powiatowych zw. kom. w dziedzinie zdrowia publicznego ze szczególniejszem uwzględnieniem udziału w tej pracy gmin wiejskich i miast niewydzielonych. Zdaniem Zjazdu do składu Komisji winni być zaproszeni również przedstawiciele zrzeszeń naukowo-lekarskich i Warszawskiego Tow. Higienicznego. —

W sprawie sejmikowych i gminnych komisji zdrowia publicznego:

Zjazd wzywa samorządy powiatowe i gminne do powoływania sejmikowych i gminnych komisji zdrowia publicznego.

Na tem trzydniowe obrady Zjazdu zostały wyczerpane i Zjazd został zamknięty.

Dookoła spraw samorządowych.

OKÓLNIK W SPRAWIE OPŁAT DROGOWYCH.

W Nr. 25 Dziennika Ustaw, pod poz. 149, ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu z dn. 16.II. 26 r. w sprawie przekazania ich uprawnień co do zatwierdzania statutów o opłatach drogowych na rzecz związków komunalnych—województw i prezesom izb skarbowych.

W związku z tem rozporządzeniem przesłało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych do wojewodów okólnik Nr. 31 z dn. 13 marca b. r. Nr. SF 1864-26, ustalający zasady poboru w r. 1926 przez związki komunalne specjalnych opłat drogowych. Zasady te są następujące:

1. Opłaty drogowe mogą być wprowadzane tylko w tych przypadkach, gdy związek komunalny nie może wydatków drogowych pokryć z nadwyżki wpływów ze zwyczajnych źródeł dochodowych, nie przeznaczonych specjalnie na drogi, nad innymi swemi wydatkami zwyczajnymi oraz nad temi nadzwyczajnymi wydatkami, które nie mogą być pokryte z dochodów nadzwyczajnych.

2. Opłaty drogowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie wydatków drogowych, a suma ogólna tych opłat nie może przewyższać kwoty wydatków, preliminowanych przez związek komunalny na drogi, zmniejszonych o sumę wpływów budżetowych, które mają specjalne przeznaczenie na wydatki drogowe (np. subwencja Państwa, wzgl. związku komun. wyższego rzędu, opłaty mytnicze, rogatkowe).

3. Opłaty drogowe mogą być wprowadzane nie tylko na pokrycie wydatków, związanych z utrzymaniem dróg i mostów, lecz i na ich budowę w rozmiarze, jaki związek komunalny i jego władza nadzorcza uzna za niedoszłowny (dotychczas opłaty na budowę dróg były skreślane).

4. Opłaty drogowe obciążają położone na terenie związku komunalnego:

a) grunty, podlegające obciążeniu na rzecz Państwa, a w b. zaborze rosyjskim również grunty państwowe obciążone na rzecz związków komunalnych,

b) przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, wykupujące świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne (dotychczas nie zezwalano w r. 1926 na obciążanie przemysłu i handlu opłatami drogowymi),

c) nieruchomości w miastach i niektóre budynki w gminach wiejskich, podlegające państwowemu podatkowi od nieruchomości.

5. Opłaty drogowe powinien pobierać z reguły tylko powiatowy związek komunalny, któryby ewentualnie część wpływów odstępował gminom (dotychczas zezwalano na pobór opłat drogowych wszystkim związkom komunalnym).

W miastach wydzielonych powinien być pobierany zamiast opłat drogowych podatek inwestycyjny, obciążający zresztą te same objekty podatkowe.

6. Obciążenie opłatami drogowymi poszczególnych płatników nie powinno przekraczać:

50% przypadającego na każdego z nich zasadniczego państwowego podatku gruntowego, t. j. obecnego państw. pod. grunt. bez progresji i dygresji (na terenie b. zaboru ros. również 50% podatku komunalnego od gruntów państwowych, płaconego na rzecz gminy i pow. zw. kom. łącznie), wzgl. w b. zab. pruskim 50% państwowego dodatku do podatku gruntowego,

50% przypadającego na każdego płatnika państw. podatku od nieruchomości,

15% ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych, wykupywanych przez każdego poszczególnego płatnika.

Z powyższych norm może być przekroczona (do wysokości 75%) norma obciążenia gruntów, ale tylko przez te związki, które podejmą roboty celem zatrudnienia bezrobotnych i tylko w stosunku do gruntów, które dają stosunkowo wysokie dochody (np. w obrębie centrów przemysłowych, gdzie zbyt produktów rolnych daje większe korzyści).

7. Obok specjalnych opłat drogowych utrzymuje się nadal w mocy dodatkowe opłaty od nadmiernie zużywających drogi i od adjacjentów, przyczem ilość i szerokość stref adjacjentów może być określana w zależności od lokalnych warunków.

8. Opłaty drogowe należy pobierać w zasadzie w dwóch ratach, pierwszą przed żniwami, drugą po żniwach.

9. Uchwały o poborze opłat drogowych mają być oparte na dotychczas obowiązującym statucie wzorowym — ze zmianami, wynikającymi z okólnika.

10. Związki komunalne, których statuty opłat drogowych na r. 1926 zostały już zatwierdzone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Min. Skarbu, a przy zatwierdzaniu ich nie stosowano powyższych zasad (np. skreślono opłaty na budowę dróg, zabroniono obciążać opłatami przemysł i handel), mogą uchwalić nowy statut, dostosowany do powyższych wskazówek i przedłożyć go wojewodzie do zatwierdzenia.

H.

Z SEJMU I SENATU.

SPRAWY SAMORZĄDOWE W DYSKUSJI BUDŻETOWEJ SEJMU. Przy rozpatrywaniu budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych mówiono między innymi także o sprawach samorządowych.

Wspomniał o samorządzie p. Minister Raczkiewicz, mówiąc, iż rząd zainicjował oszczędności w samorządach. Krytyka rządu z tego tytułu była rozbieżna. Jedni krytykowali, że nadzór ten jest zbyt ścisły, inni, że jest zbyt luźny. W sprawach nadzoru rząd szedł w kierunku dekoncentracji, przekazując województwom zatwierdzanie budżetów. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pozostawiło sobie w porozumieniu z Ministerstwem

Skarbu zatwierdzanie tylko inwestycji w budżetach samorządów.

P. Dąbski (Stron. Chłopskie) uważa, że samorząd starostowie doprowadzili do fikcji. Zabijają tendencyjnie samorząd, a tych członków, którzy mają odmienne zdanie, prześladowają.

P. Michalak (Nar. Par. Rob.) tendencję niszczącą upatruje w biurokracji, która w samorządzie widzi konkurenta i dlatego go zwalcza.

P. Bogusławski (Wyzwolenie) stwierdza, że biurokracizm Ministerstwa Spraw Wewnętrznych obciąża poważnie samorząd, zwłaszcza gminny. Obliczenia pow. Ostrołęckiego stwierdziły, że 83% spraw, załatwianych przez gminy, nie ma związku z samorządem. Uważa, że nadzór nad samorządem jest szkodliwy i nieoszczędny, zwłaszcza, że jest nieskoordynowany. Wypowiada się przeciwko zbiurokratyzowaniu biur wydziałów, jako ograniczających działalność samorządu i nieoszczędnych, a za zniesieniem dualizmu przez przekazanie w tem Ministerstwie samorządom spraw sanitarnych.

P. Pragier (Polska Partja Socjalistyczna) wypowiada się również przeciwko wtrącaniu się drobiazgowemu władz nadzorczych do czynności samorządów oraz przeciwko połączeniu biur wydziałów powiatowych ze starostwami.

P. Harusewicz (Zw. Lud.-Nar.) narzeka, że władze wojewódzkie oddziaływały raczej w kierunku zwiększenia ciężarów samorządów i wyróżniały starostów, którzy łupili ludność podatkami. Samorzady robiły, co chciały, bez żadnego ograniczenia.

P. Wasyńczuk (Klub Ukraiński) stwierdza, że samorzady są niestęchaniem prześladowane. Żąda rozpisanie nowych wyborów, chociażby na podstawie dotychczasowych ustaw.

Odpowiadając na zarzuty z dziedziny samorządu p. Minister *Raczkiewicz* stwierdził, że w tej dziedzinie spostrzega wiele braków, ale są poważne trudności w ich usunięciu. Widzi on również trudności w tem, że kadencje się przedłużają, lecz uchwalenie ustaw samorządowych jest w możliwościach Sejmu, a nie Ministerstwa.

W dyskusji szczegółowej nad pozycją: województwa i starostwa p. *Rymar (Zw. Lud.-Nar.)* wypowiedział się za zniesieniem dodatków samorządowych dla starostów, a za powiększeniem im, jak w Małopolsce, pensji o 300 punktów. Za zniesieniem dodatków samorządowych dla starostów wypowiedzieli się również p. *Dąbski (Stronnictwo Chłopskie)*, p. *Harusewicz (Zw. Lud.-Nar.)* i p. *Łuszczewski (Stron. Chrześc.-Narod.)*. Ten ostatni proponował owe 300 punktów ściągnąć z samorządów do kasy skarbowej i z nich wypłacać ów dotatek.

A.

SPROSTOWANIE. W numerze poprzednim w tejże rubryce wkradły się omyłki: na str. 232, drugiej

szpalcie, w 4-m wierszu od góry, wydrukowano: ...a przynajmniej mogących być „na zawsze” odłożonemi — winno być:a przynajmniej mogących być „narazie” odłożonemi; oraz w 10-ym wierszu od dołu wydrukowano: „p. Wiertczak”, winno być — „p. Wierczak”.

POCIESZAJĄCY OBJAW.

Mamy do zanotowania bardzo pocieszający objaw poważnej próby wpływu na politykę partji politycznych w sprawie samorządu — od dołu. Oto 14 marca b. r. odbył się we Włodawie bardzo liczny zjazd powiatowy *P. S. L. Piasta*, na którym poważnie i rzeczowo dyskutowano sprawę reformy administracji i samorządu. Wynikiem dyskusji było uchwalenie następujących rezolucji:

I. Zjazd wzywa Klub Poselski *P. S. L.*, aby dążył do reformy administracji państwowej przez redukcję nadmiernie rozrosłej biurokracji, przyczem zaznacza, że tej reformy nie przeprowadzi się przez mechaniczne redukcje etatów urzędniczych, lecz przez oparcie administracji na samorządzie terytorjalnym, gdyż ten system daje największą rękojmię ludności kontroli działalności administracji.

II. Zjazd domaga się usilnie przyspieszenia uchwalenia ustaw samorządowych, przyczem zauważa, iż projekt rządowy Komisji Trzech, zdążający do przekazania wykonania uchwał ciał samorządowych urzędnikom państwowym, godzi w samą ideę samorządu, pozbawiając go możliwości wykonywania uchwał Sejmików przez uzależnione od organów samorządu aparat urzędniczy.

Zjazd wyraża natomiast opinię, iż redukcja wydatków na administrację i samorząd może być przeprowadzona przez przekazanie w całości Sejmikom spraw weterynaryjnych, sanitarnych, drogowych, budowlanych i przemysłowych, co usunie niepożądaną i kosztowną dwutorowość administracji.

Dyskutowano również sprawy szkolne, związane z działalnością samorządu powiatowego. Uchwalono następującą rezolucję:

III. Zjazd zauważa, iż jednym z pilniejszych zadań na terenie tutejszego powiatu w dziedzinie rolnictwa jest scalenie gruntów.

Praktyka wykazała, że ludność przy wszczęciu postępowania komasacyjnego ma nieprzewidywalne trudności w ponoszeniu ciężarów, związanych z pomiarem gruntów.

Zdaniem Zjazdu w tym kierunku winien przyjąć ludności z pomocą Sejmik Powiatowy przez zaangażowanie pewnej ilości geometrów, którzyby mogli się zająć pomiarami gruntu za możliwie niską opłatą.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

ZEBRANIE RADY ZJAZDÓW.

W dniu 1-y m marca r. b., bezpośrednio po zakończeniu obrad zjazdu przedstawicieli sejmików powiatowych, odbyło się pod przewodnictwem prezesa sen. Zdanowskiego zebranie Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

Na tem zebraniu Rada dokonała wyboru dwu nowych członków na miejsce wylosowanych w r. b. Wybrani zostali pp. poseł Rusinek oraz Seweryn Dolański, prezes Rady Powiatowej w Tarnobrzegu.

W częściowych wyborach do Zarządu Rada wybrała pp. W. Gajewskiego i J. Osmołowskiego (ponownie), oraz Seweryna Ludkiewicza z Warszawy. Na wice-prezesa Zarządu ponownie powołany został p. W. Gajewski.

PEŁNY SKŁAD RADY ZJAZDÓW.

I. Wybrani w grupie terytorjalnej:

Wojew. Białostockie:

1. Poseł K. Łaszkiwicz z Grodna.
2. S. Kurcusz z Łomży.

Wojew. Kieleckie:

3. W. Lamot z Pińczowa.
4. P. Sobczyk z Jędrzejowa.

Wojew. Lubelskie:

5. T. Eytner z Tomaszowa.
6. Poseł S. Wrona z Krasnegostawu.

Wojew. Łódzkie:

7. Poseł A. Dzierżawski.
8. A. Remiszewski z Łodzi.

Wojew. Warszawskie:

9. K. Dziewanowski z Płocka.
10. S. Czekanowski z Grójca.

Wojew. Wileńskie:

11. A. Łokuciejewski z Oszmiany.
12. P. Pietkiewicz ze Święcian.

Wojew. Nowogródzkie:

13. S. Zdanowicz z Lidy.
14. J. Czarnocki z Nieświeża.

Wojew. Poleskie:

15. J. Bańkowski z Kobrynia.
16. S. Poniatowski z Sarn.

Wojew. Wołyńskie:

17. J. Rożański z Kowla.
18. A. Muszyński z Równego.

Wojew. Krakowskie:

19. S. Skrzyński z Krakowa.
20. K. Podobiński z Bochni.

Wojew. Lwowskie:

21. S. Hofmokl z Niska.
22. Z. Tyralski z Jarostawia.

Wojew. Stanisławowskie:

23. W. Dzieduszycki ze Stanisławowa.
24. S. Bukowski ze Stanisławowa.

Wojew. Tarnopolskie:

25. W. Cieński z Kopyczyńców.

26. S. Zagórski ze Skałatu.

Wojew. Poznańskie:

27. W. Dalbor z Krotoszyna.
28. B. Dietl z Inowrocławia.

Wojew. Pomorskie:

29. B. Lipski z Pucka.
30. L. Ossowski z Grudziądza.

II. Wybrani w grupie eksterytorjalnej:

31. J. Bek z Warszawy.
32. Poseł A. Bogusławski —
33. S. Boguszewski z Warszawy.
34. W. Gajewski ze Skierniewic.
35. M. Jaroszyński z Warszawy.
36. T. Kłos z Poznania.
37. S. Ludkiewicz z Warszawy.
38. J. Osmołowski z Warszawy.
39. Senator J. Zdanowski z Warszawy.

III. Wybrani przez Radę Zjazdów:

40. S. Dolański z Tarnobrzega.
41. W. Dytkiewicz z Tczewa.
42. J. Hupka z Kolbuszowej.
42. W. Korsak z Warszawy.
44. S. Ludkiewicz z Warszawy.
45. B. Wasiutyński z Warszawy.

SKŁAD ZARZĄDU.

1. Sen. J. Zdanowski — prezes.
2. J. Bek — wice-prezes.
3. W. Gajewski — wice-prezes.
4. Poseł A. Bogusławski.
5. Dr. B. Dalbor.
6. B. Lipski.
7. S. Ludkiewicz.
8. J. Osmołowski.
9. Z. Tyralski.

WYSTĄPIENIA ZARZĄDU.

Zaległości z tytułu udziału w kosztach utrzymania policji w wojew. wschodnich.

Zarząd wystosował do Min. Spraw Wewn. w tej sprawie następujące pismo:

— Na skutek próśb związków komunalnych Ministerstwo zgodziło się w r. ub. na rozłożenie na raty należnych od związków komunalnych zaległych sum z tytułu zwrotu kosztów utrzymania policji państwowej. Liczba rat jednak nie jest równa dla wszystkich województw; podczas, gdy powiaty małopolskie zaległe należności mają spłacać w 5-ciu ratach rocznych, to powiaty województw wschodnich b. zaboru r. syjskiego muszą dopełnić ten sam obowiązek w ciągu lat trzech. Na skutek wystąpień powiatów w województwach wschodnich mamy zaszczyt zwrócić się do Ministerstwa z prośbą, ażeby system, przyjęty dla powiatów małopolskich, zastosowano również do województw wschodnich.

W uzasadnieniu swej prośby nadmieniamy, że budżety pow. związków komunalnych w województwach wschodnich uległy w r. 1926 nader daleko idącym redukcjom, wskutek czego roczne raty zaległości, obliczone w stosunku do lat trzech, wzrosły stosunkowo bardzo znacznie. Ponadto należy podnieść, że bardzo wiele powiatów wschodnich, a szczególnie w Ziemi Wileńskiej, dotknęła w r. ub. klęska nieurodzaju wskutek nadmiaru wilgoci, wobec czego zmalała stosunkowo siła płatnicza miejscowej ludności. —

Zwroty zaliczek, zaciągniętych w Min. Skarbu.

Zarząd wystąpił do Min. Skarbu z następującym przedstawieniem:

— Powołując się na pismo nasze z d. 30 października r. ub. w sprawie sekwestru dodatków komunalnych na spłatę pożyczek krótkoterminowych, mamy zaszczyt zwrócić się do Ministerstwa ponownie z następującą prośbą:

W szeregu powiatów w Małopolsce trwa w całej pełni sekwestr, nałożony na wszystkie wpływy pow. związków komunalnych, pobierane za pośrednictwem kas skarbowych. W rezultacie wydziały powiatowe odnośnych powiatów nie mogą się wywiązywać z bieżących najdrobniejszych nawet zobowiązań, jak wypłata pensji urzędnikom, robotnikom i t. d., albowiem znaczna większość powiatów w tej właśnie dzielnicy opiera niemal wyłącznie swoje dochody na dodatkach do po-

datków. Ponieważ zaś z drugiej strony podatki za rok 1925 uległy w znacznej części odroczeniu, przeto stan sekwestru przedłuża się niepomiarnie i uniemożliwia powiatom jakąkolwiek gospodarkę.

Wprawdzie sekwestrem nie zostały objęte dodatki do podatków spożywczych, atoli wpływy z tych dodatków są w ostatnich czasach bardzo nikłe, ponadto zaś Centralna Kasa Skarbowa nie przekazuje ich wcale pow. związkom komunalnym od grudnia ub. roku *).

Z wyluszczonych powodów mamy zaszczyt ponownie prosić Ministerstwo o wydanie zarządzenia, zwalniającego conajmniej $\frac{1}{3}$ część należności z dodatków do podatków państwowych z pod sekwestru, lub też o łaskawe uwzględnienie indywidualnych podań pow. związków komunalnych o zwalnianie od sekwestru określonych sum absolutnych. —

W sprawie tej Zarząd otrzymał od Dyrektora Dept. Budżetowego Min. Skarbu przyrzeczenie, że będą przychylnie załatwiane indywidualne wystąpienia poszczególnych pow. związków komunalnych o zwolnienie od zajęcia części wpływów na pokrycie bieżących wydatków administracyjnych.

Pow. związek komunalny, występujący o takie zwolnienie, winien to uzasadnić dokładnym zobrazowaniem stanu swych finansów.

*) Sumy za drugą połowę grudnia oraz za cały miesiąc stycznia przekazane zostały ostatecznie około 10 marca r. b.

Z życia samorządu.

KOSZTY UTRZYMANIA UBOGICH, POCHODZĄCYCH Z MIAST W ZAKŁADACH KRAJOWYCH W B. DZIELNICY PRUSKIEJ.

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z 11.VIII 1923 r., wydzielając finansowo miasta niewydzielone z powiatów, zapomniała zupełnie o obowiązkach finansowych wobec miast, jakie ciążyą na powiatach w b. dzielnicy pruskiej, a w szczególności o ponoszeniu przez powiaty $\frac{2}{3}$ kosztów utrzymania w zakładach krajowych osób ubogich nie tylko z gmin wiejskich, ale i z miast. Postanowienie to pochodziło stąd, że miasta płaciły na rzecz powiatów wielkie, do $\frac{1}{3}$ budżetu powiatowego dochodzące podatki, natomiast powiatowe związki komunalne obowiązywane były ponosić $\frac{2}{3}$ kosztów utrzymania w zakładach krajowych ubogich umysłowo chorych, idiotów, epileptyków, głuchoniemych i niewidomych z całego powiatu, podczas gdy gminy i miasta płaciły tylko $\frac{1}{3}$ część. Analogiczne koszty ponoszą powiaty na szkolenia w zakładach krajowych ubogich dzieci, niewidomych i głuchoniemych.

Koszta te w wysokości $\frac{2}{3}$ ściągają od powiatów bezpośrednio Starostwo Krajowe, a wynoszą one od kilkunastu do kilkudziesięciu tysięcy zł. rocznie, przeważna zaś część ubogich pochodzi z miast.

Z wejściem w życie ustawy o opiece społecznej z 16.8 1923 (Dz. U. Nr. 92, poz. 726) powiat. związki komunalne, powołując się na art. 5b tej ustawy, odmówiły płacenia $\frac{2}{3}$ kosztów za ubogich z miast, co Starostwo Krajowe uznawało i ściągало od miast pełne koszty. Ustawa ta jednak obowiązywała tylko kilka miesięcy (od 21.3 1924 do 26.8 1924), gdyż ustawą z 25.7 1924 (Dz.

U. Nr. 73, poz. 716) zawieszono ją na obszarze b. dz. pruskiej i odtąd ponownie powiaty ponoszą te wysokie koszty na miasta.

Jak ten obowiązek jest niedorzeczny i niesprawiedliwy, dowodzi np. jeden przykład typowy. W powiecie Krotoszyńskim pomieszczone jest z powiatu w zakładach krajowych razem 26 osób ubogich (za których płacą gminy $\frac{1}{3}$, a powiat $\frac{2}{3}$). Z tych 26 osób tylko 4 jest z gmin wiejskich, a aż 22 z miast niewydziałonych. Za te osoby z miast płaci powiat do zakładów krajowych rocznie przeszło 10.000 zł., podczas gdy wszystkie dochody powiatu z tych miast (20% podatku gruntowego) wynoszą 1.400 zł. rocznie. We wszystkich powiatach b. dz. pruskiej jest podobny stosunek.

Ten stan prawny powinien być jak najprędzej usunięty, a może to nastąpić w łatwy sposób.

Sejm winien uchwalić krótką nowelę do ustawy o tymcz. uregulowaniu fin. kom., zwalniającą pow. związki komunalne w b. zaborze pruskim od ponoszenia $\frac{2}{3}$ kosztów utrzymania w zakładach krajowych za chorych powyżej wymienionych.

Albo też sprawa może być załatwioną w drodze wprowadzenia w życie w b. dz. pruskiej niektórych postanowień ustawy o opiece społecznej z 16.8 1923, do czego upoważniony jest Minister Pracy i Opieki Społecznej w art. 2 ustawy z 25.7 1924 r.

W sprawie tej parokrotnie występował do Rządu Związek Powiatów wojew. Poznańskiego, jednakowoż, jak dotąd, bezskutecznie. Ostatnio, w d. 1-m marca r. b., znowu zwrócił się do Min. Pracy i Min. Spraw Wewn. z petycją o załatwienie tej niewiadomo daczego przeciąganej sprawy.

SPRAWY BUDŻETOWE.

Budżet Powiatowego Związku Komunalnego w Łodzi
w ostatnich trzech latach.

Uchwalony przez Sjemik Łódzki budżet na 1926 r. przedstawia się w następujących cyfrach:

Wydatki:

TYTUŁY	Wykonanie za 1924 r.	Budżet 1925 r.	Budżet 1926 r.
1. Koszty administracji	83.992	86.115	79.670
2. Świadczenia na rzecz Państwa i innych związków komunalnych	—	48 220	31.324
3. Zarząd majątkiem	4.632	3.256	3.250
4. Oprocentowanie i amortyzacja pożyczek	12.867	10.000	17.091
5. Utrzymanie dróg	294.241	593.210	394.602
6. Szkolnictwo i oświata	8.606	21.000	40.960
7. Bezpieczeństwo publiczne	47.980	—	4.000
8. Nadzór sanitarny i pomoc lecznicza	39.254	49.497	54.400
9. Opieka Społeczna	34.311	44.200	14.645
10. Rolnictwo	17.787	56.680	70.506
11. Weterynaria	17.208	22.003	44.340
12. Różne	9.118	11.500	17.320
Razem wydatki zwyczajne	570.006	945.681	772.108
Wydatki nadzwyczajne			
Budowa szkoły rolniczej	41.159	76.650	45.784
Inne	64.853	—	—
Razem wydatki	847.585	1049075	817.892

Dochody:

TYTUŁY	Wykonanie za 1924 r.	Budżet 1925 r.	Budżet 1926 r.
1. Dochód z własnego majątku	—	2 400	5.300
2. Opłaty i dopłaty	42.977	53.700	134.242
3. Dodatki do podatków państwowych	138.849	211.100	180.840
4. Podatki samoistne	138.026	49 149	63.840
5. Specjalne opłaty drogowe	239.966	220.000	240.000
6. Zwrot kosztów leczenia i na opiekę społeczną	24.477	44.806	26.200
7. Subwencje i zapomogi	180.157	373.200	160.656
8. Różne	36.709	4.250	4.876
Razem dochodów zwyczajnych	806.585	991.587	783.554
Dochody nadzwyczajne			
9. Pożyczki	34.000	38.325	22.892
10. Subwencje	7.000	19.162	11.446
Dochody ogółem	847.585	1049075	817.892

Do przedsiębiorstw pow. związku komunalnego zaliczone zostały: tabor i ferma rolna, oparte na zasadach samowystarczalności.

Budżet na 1926 r. pow. związku komunalnego w Brodach.

Rada przyboczna (rada powiatowa jest rozwiązana) uchwałała na r. 1926 budżet w łącznej sumie 304.686 zł. Na sumę tę złożyły się pozycje:

Wydatki na komunikację 232.240 zł., koszty administracji 40.917 zł., oraz szereg pozycji drobniejszych.

Wysokość budżetu została zakwestjonowana przez urząd wojewódzki w Tarnopolu, który polecił zniżyć każdą niemal pozycję. Między innymi polecił zniżyć wydatki na komunikację do 100.000 złotych, motywując tem, że preliminarz jest tak samo wysoki, jak w roku zeszłym, że administracja drogowa zatrudnia za wiele dróżników, gdyż w innych powiatach jest po 10—15 dróżników, oraz, że wogóle koszty utrzymania dróg są za wysokie. Zaden zresztą z przytoczonych argumentów nie uzasadniał potrzeby skreślenia wydatków drogowych o więcej niż połowę. Na to wydział powiatowy wystosował do urzędu wojewódzkiego szerszą motywację potrzeby utrzymania bez zmian specjalnie sumy preliminowanych na komunikację. Zniżenie tych sum wydział powiatowy uznał za niemożliwe, a to z następujących powodów.

Wydział powiatowy ma w swej administracji 83 klm. dróg powiatowych, 187 klm. dróg gminnych I klasy, oraz nadzór nad gospodarką gminną drogami gminnymi II klasy, których długość łączna wynosi 1.100 klm.

Wszystkie drogi powiatowe i gminne bez wyjątku, zostały w czasie wojny światowej oraz przez okres 4-ro letni po wojnie światowej, zupełnie zniszczone, tak, że wszędzie zachodzi potrzeba drogi szutrowane już nie konserwować, lecz na nowo przebudowywać, ponieważ pokład szutrowany z grubości pierwotnej 20 cm. zmalał do 5 cm., a skutkiem tego na całej długości został w 70% przebity, co spowodowało, że wytworzyły się głębokie wyboje, dochodzące nawet do głębokości 1 m. Wyboje te spowodowały niejednokrotnie nieszczęśliwe wypadki i liczne pretensje pod adresem wydziału powiatowego.

W roku 1925 wydział powiatowy podjął energiczną pracę nad rekonstrukcją zniszczonych dróg. W tym też roku preliminował wydział powiatowy rekonstrukcję następujących odcinków:

1 Drogi powiatowej Podkamień—Pieniaki 11 klm., z czego wykonał 11 klm.

2) Drogi powiatowej Brody—Lesznie 12 klm., z czego wykonał 9 klm.

3 Drogi powiatowej Brody—Olesko 5 klm., z czego wykonał 3 klm.

Redukcja w poz. 2 i 3 musiała nastąpić skutkiem tego, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie zalażyło na czas statutu o specjalnych opłatach drogowych, przez co powstał niedobór w dochodach powiatowego funduszu drogowego, co znowu pociągnęło za sobą redukcję wydatków preliminowanych w budżecie na rok 1925.

Wydział powiatowy w lipcu 1925 r. zaciągnął krótkoterminową pożyczkę w Ministerstwie Skarbu w kwocie 100.000 zł. na cele inwestycyjne i zatrudnienia bezrobotnych.

Na krótki czas przed odbyciem się manewrów wydział powiatowy poprawił wszystkie ważniejsze odcinki dróg powiatowych i gminnych I i II kl. jedynie w rejonie manewrów i zrekonstruował wszystkie ważniejsze objekty mostowe, stając w ten sposób na straży bezpieczeństwa dla przemarszu wojsk i dając przykład dobrej administracji drogowej.

Przy pracy takiej, jaką wydział powiatowy podjął już w roku 1925, można będzie przeprowadzić drogi powiatowe i gminne I kl. do stanu normalnego, t. j. przedwojennego, dopiero po upływie 10 lat, preliminując co roku kwotę na cele drogowe około 300.000 zł.

Budżet w wysokości 100.000 zł. w roku 1926 nie wystarczyłby nawet na najpilniejsze roboty konserwacyjne na tych odcinkach dróg, które w roku 1925 zostały zrekonstruowane.

Na podstawie sporządzonych kosztorysów wynika, że na same roboty konserwacyjne potrzeba 101.590 zł.

W powyższą sumę nie wliczona jest jeszcze administracja, która wynosi około 34.000 zł.

Wniosek stąd jasny, że przy kwocie budżetowej 100.000 zł. wydział powiatowy pod względem utrzymania dróg w stosunku do roku 1925 cofnąłby się wstecz oraz zmarnowałby ten grosz publiczny, który z takim wysiłkiem został zdobyty i włożony w inwestycje drogowe.

Przechodząc do szczegółowego omówienia i uzasadnienia poszczególnych pozycji budżetowych, wydział powiatowy daje następujące wyjaśnienia i uzasadnienia:

1) Niema nadmiernej ilości dróżników, albowiem przewidzianych jest dróżników 24. Przy powyżej wyszczególnionej ilości dróg przypada średnio na 1-go dróżnika 4 km. dróg powiatowych, 9 km. dróg gmin. I kl. i około 40 km. dróg gminnych II kl.

Z uwagi na bardzo rozległy powiat, a to w osi najdłuższej 85 klm., a w osi najkrótszej 17 klm., nadzór nad drogami w ogólności jest bardzo utrudniony, a w szczególności nad drogami gminnymi II kl., wobec też czego musi być wykonywany przez liczniejszy personel dróżniczy, zwłaszcza, że drogi gminne II kl. są w bardzo złym stanie, a zupełnie niewystarczająca gospodarka gminna temi drogami wymaga ciągłej i energicznej kontroli.

Ponieważ powiat posiada 104 gmin, przeto średnio na 1 dróżnika przypada do nadzoru prócz dróg powiatowych i gminnych I klasy, około 5 gmin. Z uwagi na wielkość i rozległość powiatu oraz szczególne zniszczenie w drogach, miara mniejszych powiatów, posiadających 10 — 15 dróżników, jest wobec powyższego nieodpowiednia.

Nadmienia się w końcu, że przed wojną, kiedy drogi były uporządkowane i normalnie utrzymywane, posiadał wydział powiatowy około 50 dróżników.

2) Koszta utrzymania dróg powiatowych nie są za wysokie,

lecz zupełnie normalne i zabezpieczające należytą gospodarkę, na dowód może służyć orzeczenie Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie, który posiadając za sobą rozległą praktykę w administracji drogowej, uznał sporządzony preliminarz drogowy za odpowiedni i normalny. Zredukowanie kosztów utrzymania dróg powiatowych do połowy pociągnęłoby za sobą fakt, że wydział powiatowy nie byłby w stanie wykonać nawet najpilniejszych robót konserwacyjnych na odcinkach zrekonstruowanych w roku 1925.

W wypadku takim wydział powiatowy zmuszony byłby zrzucić z siebie wszelką odpowiedzialność za zmarnowanie pracy wykonanej w roku 1925 i za nienależyte zabezpieczenie bezpieczeństwa publicznego na drogach i mostach z powodu braku kredytów na ich naprawy. Wprawdzie w roku 1925 wydział powiatowy preliminował na rekonstrukcję dróg powiatowych i gminnych I kl. kwotę 158.190 zł., to jednakże z powodów wymienionych na wstępie, t. j. redukcji wskutek braku funduszy, wydział powiatowy kwoty tej nie wydał, lecz zredukował ją do sumy 100.000 zł. Względ ten przemawia również za niemożnością redukcji budżetu, bo przecież to, co nie zostało wykonane w roku 1925, musi być wykonane z kwot budżetowych na rok 1926.

K o m u n i k a t y

ZAPISY NA STUDJUM PRACY SPOŁECZNO-OŚWIATOWEJ

Wydziału Pedagogicznego Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie.

Zapisy na Studium Pracy Społeczno-Oświatowej Wydziału Pedagogicznego Wolnej Wszechnicy Polskiej rozpoczynają się dn. 15 kwietnia r. b. w lokalu głównym W. W. P. (Warszawa, Śniadeckich 8) i trwać będą do dnia 30 czerwca r. b. Podobnie, jak w roku bieżącym, przewidywana jest specjalizacja w organizowaniu życia kulturalnego (nauczanie dorosłych i młodzieży pracującej, różne zakresy pracy instruktorskiej i opieki społecznej, bibliotekarstwo).

Słuchaczem rzeczywistym może zostać osoba, która odpowiada warunkom poniżej wyszczególnionym:

1) złoży egzamin wstępny na jeden z wydziałów W. W. P. (od egzaminu powyższego zwolnione być mogą osoby, które przedstawiają świadectwo ukończenia pełnego kursu szkoły średniej, ew. seminarjum nauczycielskiego po dwu latach pracy w szkole);

2) wykaże wyrobienie umysłowe w zakresie wyższym niż średni, udowodnione studjami conajmniej dwu-

letniami w jakiegokolwiek szkole wyższej lub kolokwjum wstępnem;

3) posiada conajmniej roczną praktykę pracy społecznej.

Słuchacze są imatrikulowani na Wydziale Pedagogicznym W. W. P. Kurs trwa dwa lata, lecz obejmuje tylko rok wykładów; drugi — praktyczny, na własnej placówce pracy poświęcony ma być specjalizacji i przygotowaniu się samodzielnemu do egzaminu dyplomowego.

W organizowaniu i prowadzeniu Studium współdziałają z Wolną Wszechnicą Polską instytucje społeczne: Biuro Zjazdów Samorządu Ziemiańskiego, Centralne Biuro Kursów dla Dorosłych, Centralny Związek Kółek Rolniczych, Związek Spółdzielni Spożywców R. P., Związek Bibliotekarzy Polskich.

Kandydaci, którzy pragną się ubiegać o stypendja, powinni przedstawić polecenia organizacji społecznych lub instytucji samorządowych. Część słuchaczy ma za pewnie mieszkanie w Ognisku Pracy Oświatowej, założonej przez Skarb Pracy Oświatowo-Kulturalnej.

Egzaminy wstępne można zdawać w czerwcu i w wrześniu.

G M I N A W I E J S K A I M I E J S K A .

Przepisy Kasowo-rachunkowe dla gmin wiejskich.

Ze względu na wielką doniosłość opracowania wzorowych, uproszczonych i przystosowanych do życia przepisów rachunkowych w gminach — podajemy niniejszy projekt p. E. Kopczyńskiego w tej nadziei, że wywoła on szeroką dyskusję, która przyczyni się do posunięcia tej sprawy naprzód. R e d.

Brak przepisów kasowo - rachunkowych dla gmin wiejskich b. zaboru rosyjskiego odczuwa się dotkliwie zarówno w Urzędach Gminnych, jak i w wydziałach powiatowych, sprawujących nadzór nad gminami. Ażeby choć w części temu zaradzić, wydział powiatowy Błoński

zatwierdził niżej umieszczone, opracowane przez podpisanego, przepisy kasowo-rachunkowe, zobowiązując urzędy gminne do bezwzględnego ich stosowania od dn. 1 stycznia 1926 r. Opracowując przepisy, o których mowa, starałem się ująć w nich tylko najważniejsze czynności urzędów gminnych, dotyczące kasowości i rachunkowości, a to w obawie, aby nie zanadto obarczyć urzędy gminne formalnościami, ze względu na olbrzymią pracę, wykonywaną przez te urzędy. Przepisy więc kasowo-rachunkowe wskazują przedewszystkiem, w jaki sposób zebrać materiał budżetowy, następnie podają, w jaki sposób prowadzić księgę bierczą, w jaki sposób sporządzić nakazy płatnicze i t. p. czynności. Nadto przepisy w kategoriyczny sposób zabraniają przyjmowania wpływów bez wydania wpłacającemu kwitu formalnego z kwitariusza sznurowego, wkładają obowiązek księgowania wpływu obowiązkowo w dniu dokonania wpłaty, oraz wyksięgowania wydatku również w dniu wypłacenia pieniędzy, czyli wymagają prowadzenia ksiąg kasowych z dnia na dzień, gdyż to obecnie w urzędach gminnych mocno szwankuje. Przepisy wprowadzają pewną nową, mianowicie: ustalanie i podawanie codziennie do wiadomości wójta stanu kasy, czyli salda kasowego. Może narazie wykonanie tego będzie niewygodne dla sekretarzy gmin, jednak wójtom da możliwość porównania gotowizny, znajdującej się w kasie, z księgami i usunie raz na zawsze narzekania wójtów, iż nie są informowani o stanie kasy. Dla zapisywania operacji rachunkowych brałem pod uwagę księgi kasowe, oraz księgi pomocnicze według wzorów Związku Pracowników Administracji Gminnej, usunąłem tylko asygnatarjusze, które uważam za zbędne ze względu na to, iż asygnującym i wypłacającym jest jedna i ta sama osoba, mianowicie wójt gminy. Ważna również jest zasada, przyjęta w przepisach, iż nikt poza wójtem nie jest uprawniony do przyjmowania wpływów na rachunek kasy gminnej.

Zdając sobie dobrze sprawę, iż przepisy kasowo-rachunkowe wymagają rozszerzenia i uzupełnienia, będę bardzo wdzięczny zainteresowanym, jeżeli poddadzą je krytyce, w ten bowiem sposób może dojdziemy do ułożenia dobrych przepisów kasowo-rachunkowych dla gmin wiejskich.

E. Kopczyński.

TYMCZASOWE PRZEPISY KASOWO - RACHUNKOWE.

Budżetowanie.

1. Urząd gminny, poczynając od 1 lipca każdego roku, przystępuje do zebrania materiału, potrzebnego do ułożenia budżetu. W tym celu specjalne komisje oglądają nieruchomości gminne, drogi, mosty i t. p. objekty, obliczając zarazem sumy, potrzebne na reperacje. Jednocześnie żąda się budżetów od Dozoru Szkolnego i innych organów gminnych. Posiłkując się zebraniem w ten sposób materiałem, urząd gminny, przy udziale komisji finansowej, sporządza projekt preliminarza budżetowego.

2. Preliminarz składa się:

- a) z budżetu administracyjnego i
- b) z budżetu przedsiębiorstw komunalnych (rzeźnia, łaźnie i t. p.).

Budżet administracyjny obejmuje wydatki i docho-

dy, dotyczące administracji, oraz dochody czyste lub deficyty przedsiębiorstw komunalnych.

Budżety przedsiębiorstw zawierają dochody i wydatki (plany finansowo-gospodarcze każdego przedsiębiorstwa z osobna).

Zarówno w budżecie administracyjnym, jak i w budżecie przedsiębiorstw komunalnych, wydatki i dochody dzielą się na zwyczajne i nadzwyczajne.

Przy sporządzaniu budżetu należy ściśle stosować się do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17 czerwca 1924 r. o obowiązku i sposobie pokrywania wydatków przez związki komunalne (D. U. Nr. 51 z r. 1924, poz. 51).

3. Urząd gminny w okresie od 1 do 15 września wkłada ułożony w powyższy sposób projekt preliminarza budżetowego na przeciąg dni 7-miu do publicznego przeglądu i wnoszenia zarzutów i spostrzeżeń przez zainteresowanych, czyli płatników danin komunalnych.

O wyłożeniu preliminarza podaje się do wiadomości za pomocą rozplakatowania we wszystkich osiedlach gminy, ogłoszenia według wzoru Nr. 1.

4. Zarzuty i spostrzeżenia, dotyczące wyłożonego do przeglądu projektu preliminarza budżetowego, mogą być wnoszone piśmiennie lub ustnie. W tym ostatnim wypadku urząd gminny obowiązany jest sporządzić protokół według wzoru Nr. 2.

5. W okresie od 15 września do 15 października zwołuje się posiedzenie Rady Gminnej, a następnie Zebranie Gminne, celem uchwalenia preliminarza budżetowego.

Podczas uchwalania preliminarza należy rozpatrzyć zgłoszone zarzuty i spostrzeżenia, zauważone przez płatników danin komunalnych. O dniach posiedzenia Rady i Zebrania Gminnego komunikuje się wydziałowi powiatowemu w takim terminie, aby zawiadomienie było otrzymane przez wydział na 7 dni przed posiedzeniem.

Uchwalony preliminarz w 2-ch egzemplarzach wraz z załącznikami przesyła się w terminie do 1 listopada wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia (§ 10 rozp. M. S. W., z dn. 16 sierpnia 1924 r., Dz. Ust. Nr. 82, poz. 790).

Statuty podatkowe.

6. Jednocześnie z preliminarzem budżetowym powinny być uchwalone odnośne statuty podatkowe samostnych podatków. Statuty te należy przesłać wydziałowi powiatowemu w 4-ch egzemplarzach, każdy przy oddzielnym piśmie, jednocześnie z preliminarzem budżetowym.

7. Jednocześnie z preliminarzem budżetowym należy powziąć uchwały o wysokości dodatków komunalnych do podatków państwowych według wzoru Nr. 3.

Księga biercza.

8. Po otrzymaniu zatwierdzonych statutów należy wymierzyć należne podatki, wpisując podatników do księgi bierczej (wzór Nr. 3a).

9. Księga biercza powinna być zesumowana na każdej stronie w ten sposób, aby uwidoczniła ogólna suma wymiarowa każdego podatku, poczem wymiar powinien być stwierdzony podpisami wójta, członków komisji wymiarowej, oraz sekretarza.

10. Wszelkie zmiany w księdze bierczej, jako to: umorzenie sum wymiarowych i t. p., mogą nastąpić tylko na mocy uchwał Rady Gminnej.

Nakazy płatnicze.

11. Po ukończeniu wymiaru i zaprowadzeniu księgi bierczej, sporządza się nakazy płatnicze według wzoru Nr. 4, nakazy płatnicze doręcza się podatnikom za pokwitowaniem, z oznaczeniem daty doręczenia.

Wykonanie budżetu.

12. *Budżet musi być należycie i całkowicie wykonany.* Należyte wykonanie polega na nieprzekraczaniu żadnej pozycji budżetowej. Natomiast całkowite wykonanie polega na tem, aby wszystkie pozycje były wykonane. Oczywiście oszczędności, osiągnięte przy wykonaniu niektórych pozycji, są bardzo pożądane.

13. Po upływie roku budżetowego, w terminie najpóźniej do 1 kwietnia, Urząd gminy sporządza w 2-ech egz. *sprawozdanie rachunkowe z wykonania budżetu*, oraz z wszelkich innych przychodów i rozchodów pozabudżetowych. Sprawozdanie to, najpóźniej w przeciągu miesiąca musi być przedstawione na zebraniu gminnym do rozpatrzenia i uzyskania pokwitowania (uznanie rachunku za rzetelny), 1 egz. sprawozdania z odpisami zapadłych uchwał podlega przedstawieniu wydz. pow. do 1 maja.

Księgi kasowe.

14. Urząd gminy obowiązany jest do prowadzenia dokładnej rachunkowości pobranych wpływów i dokonanych wydatków, jak również zaległości poborowych i płatniczych. W tym celu w urzędzie gminnym muszą być następujące księgi rachunkowe:

- a) księga wpływów i wydatków (Dziennik kasowy) *)
- b) księga kontowa wydatków sum gminnych, *)
- c) księga kontowa wydatków sum gminnych, *)
- d) księga kontowa przychodu i rozchodu sum przechodnich, *)
- e) kwitarjusz wpływu (Dowody przychodu), *)
- f) dowody kasowe (rozchodu).
- g) podręczna książka sum do wyliczenia się, wzór Nr. 5.

15. *Wszystkie księgi kasowe muszą być oparowane przez wydział powiatowy.*

16. *Księgi kasowe winny być prowadzone dokładnie, wyraźnie i starannie.* W księgach nie wolno nic skrobać lub wywabiać płynami chemicznymi. Błędy, wykryte już po zesumowaniu stron, mogą być usuwane tylko przez nowy spis, t. z. „storno”.

17. Wszystkie strony księgi kasowej muszą być zesumowane. Podsumowania i przeniesienia muszą być zgodne z rzeczywistością, karty, na których niema zapisów, muszą być zakreślone przy pomocy linijki.

Księgi kontowe.

18. Poszczególne rachunki w księgach kontowych *sum gminnych* otwiera się niezwłocznie po otrzymaniu zatwierdzonego budżetu, poszczególne rachunki w księdze kontowej sum przechodnich otwiera się w miarę potrzeby.

Pokwitowania.

19. Płatnikom niezwłocznie wydaje się pokwitowania na wpłacone sumy z kwitarjusza sznurowego.

Wzbronione jest przyjmowanie jakichkolwiek sum bez wystawiania i wydania wpłacającemu kwitu sznu-

rowego, nie wyłączając nawet wpłat a conto. Pokwitowanie oraz grzbiet, pozostający w kwitarjuszu, muszą być podpisane przez wójta.

Księgowanie wpływu.

20. Wpłacone pieniądze winne być natychmiast po wpłaceniu, *czyli obowiązkowo w dniu wpłaty*, zaksięgowane na przychód w księdze wpływów i wydatków, a jednocześnie uwidocznione w księdze kontowej.

Księgi kontowe muszą być zawsze uzgodnione z księgą wpływów i wydatków. Wszystkie księgi muszą być codziennie podsumowane, aby można było w każdej chwili ustalić saldo. *Nieprawidłowe prowadzenie ksiąg kasowych pociągnie za sobą odpowiedzialność z art. 666 K. K.*

Saldo.

21. Sekretarz gminy obowiązany jest codziennie ustalić saldo, które podaje do wiadomości wójta w specjalnej książce według wzoru Nr. 6.

22. Gotówka kasowa musi zawsze zgadzać się z saldem książkowym. Sumy przejściowe, wpłacone do kasy gminnej, nie mogą być pod żadnym pozorem wydatkowane na potrzeby gminy lub na inne cele, *muszą być niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 7 dni po wpłaceniu*, wnoszone lub odsyłane do odnośnych kas lub urzędów. *Za niewykonanie powyższego wójt gminy ulegnie odpowiedzialności z art. 671 Kod. Karn.*

23. Kwitarjusz wpływów uważa się za dowody kasowe przychodu. Kwitarjusz powinien być podsumowany.

Kasa ogniotrwała.

24. Gmina powinna posiadać kasę ogniotrwałą, od której klucze przechowuje wójt gminy. Drugi egzemplarz kluczy, należyście opieczętowany, bywa składany w wydziale powiatowym i umieszczony w Kasie Skarbowej.

25. Pomieszczenie, w którym znajduje się kasa gminna, musi posiadać odpowiednie zabezpieczenie od kradzieży, mianowicie zakratowane okna, żelazne, lub blachą obite drzwi, okiennice od wewnątrz zamykane. Nadto w pomieszczeniu tem powinien nocować stróż.

Przyjmowanie pieniędzy.

26. *Do przyjmowania pieniędzy, wpłacanych do kasy gminnej, uprawniony jest wyłącznie tylko wójt gminy, inni pracownicy gminni pod żadnym pozorem nie mogą przyjmować żadnych należności, wpłacanych do Urzędu Gminnego.* Wójt gminy ponosi całkowitą odpowiedzialność tak osobistą, jak i materialną, za wszelkie braki i niedobory kasowe.

27. *Fundusze gminne i obce czyli przechodnie muszą być przechowywane w kasie gminnej.* Natomiast w kasie *nie wolno przechowywać żadnych pieniędzy, nie przeprowadzonych przez księgi kasowe.* Wszelkie sumy, znalezione w kasie, lecz niewidocznione w księgach, uważa się za fundusze gminne i zapisuje się na przychód.

Dokonanie wypłat.

28. Wypłata może być dokonana tylko na podsta-

* Księgi kasowe i kontowe posiada Składnica Związku Pracowników Administracji Gminnej. Tylko w księdze przychodu i rozchodu sum przechodnich (§ 14, p. d.) należy dodać 1 rubrykę na stronie przychodu „pozycja wydatków”, a na stronie rozchodu „pozycja wpływów”.

wie formalnego rachunku, podpisanego przez wystawcę i zaakceptowanego przez wójta. Potwierdzenie odbioru sumy winno być wyraźnie zaznaczone. Rachunki i inne dowody, usprawiedliwiające wypłatę wraz z załącznikami, powinny być wszywane w kolejnym porządku wypłat i stanowią dowody kasowe rozchodu. *Wypłaty muszą być natychmiast po wypłaceniu wyksięgowane w księdze wpływów i wydatków, a zarazem uwidocznione w księdze kontowej.*

29. Rachunki na sumy wydatkowane za przedmioty należące do inwentarza gminy, powinny zawierać wzmiankę, wskazującą odnośną pozycję księgi inwentarzowej, w której przedmiot zapisano.

30. Rachunki i pokwitowania powinny być opłacone odnośnym stemplem. Za niestosowanie się do powyższego, ponoszą odpowiedzialność wójtowie osobiście, a nie kasy gminne.

31. Wypłaty za wykonane roboty lub dostawy mogą być skuteczne dopiero po przyjęciu robót, wzgl. dostaw przez Komisję finansową radziecką, o czym należy uczynić na rachunku odnośną adnotację. *Zabrania się dokonywania wypłat, nieobjętych budżetem, wzgl. uchwałami.*

Miesięczne zamknięcie kasy.

32. Księgi kasowe winny być zamknięte po wpisaniu ostatniej pozycji w miesiącu przez podkreślenie wpisanej sumy kolumn każdej księgi, oraz przez odjęcie sumy wydatków od sumy wpływów.

33. Wydziałowi powiatowemu należy nadsyłać miesięczne sprawozdania kasowe według wzoru Nr. 7 w terminie do 10 każdego miesiąca.

Roczne zamknięcie rachunkowe.

34. Celem sporządzenia zamknięcia zesumowuje się księgę wpływów i wydatków oraz poszczególne rubryki w księgach kontowych, poczem sporządza się odnośne zestawienie w księdze kasowej.

Rewizja kasy.

35. Komisja finansowa radziecka dokonywa przynajmniej raz na miesiąc rewizji kasy, oblicza znajdującą się w kasie gotówkę i stwierdza, czy pozostałość kasowa, ustalona podług ksiąg, jest zgodna z gotówką w kasie, czy wpływy i wydatki zgodne są z dowodami kasowymi, oraz czy poszczególne pozycje budżetu nie zostały przekroczone.

Wynik rewizji wpisuje się do księgi wpływów i wydatków bezpośrednio pod ostatnią pozycją, wpisana przed rewizją.

Listy płacy.

36. Uposażenie służbowe pracowników gminnych wypłaca się według listy płacy, wzór Nr. 8.

Djety.

37. Djety za wyjazdy służbowe, oraz zwrot kosztów podróży skutecznia się na mocy rachunków, sporządzonych wg. wzoru Nr. 9, zaakceptowanego uprzednio przez Radę Gminną. Do rachunku należy dołączyć dokumenty, stwierdzające potrzebę wyjazdu.

Pobór opłat.

38. Opłaty administracyjne od wystawionych przez urzędy gminne zaświadczeń, powinny być wpisane do specjalnych kwitarjuszy, wzór Nr. 10, i wpłacone po upływie każdego miesiąca do kasy gminnej.

39. Opłaty placowe, brukowe, za wjazd na targowice,

od rzezi i t. p., pobiera się na mocy specjalnych kwitarjuszy i wpłaca niezwłocznie do kasy gminnej.

Wzór Nr. 1. Załącznik do § 3.

OGŁOSZENIE

w sprawie wyłożenia projektu budżetu gminy
Kaski pow. Błońskiego na 1926 r.

Urząd gminy Kaski pow. Błońskiego, zgodnie z art. 70 Ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (D. U. Nr. 94, poz. 747.1923 r.) i § 10 Rozporządzenia III Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16.VIII 1924 r. (Dz. U. Nr. 82, poz. 790 z 1924 r.) podaje do publicznej wiadomości, że projekt preliminarza budżetowego gminy Kaski pow. Błońskiego zostaje wyłożony w biurze Urzędu gminnego w Baranowie, na przeciąg dni 7 (siedmiu), t. j. od dnia 1 do 7 września r. b. włącznie.

W okresie powyższym, w godzinach biurowych zainteresowani mieszkańcy powiatu mogą przeglądać projekt preliminarza budżetowego i zgłaszać swoje zarzuty.

Wójt gminy Kaski: (—) *Staniaszek.*

Baranów 20 sierpnia 1925 r.

Wzór N. 2. Załącznik do § 4.

Protokół

Spisany w dniu _____ 192 r.
w Urzędzie gminy Kaski.

Płatnik danin komunalnych na rzecz gminy Kaski (imię i nazwisko) zamieszkały w _____ rozpatrzywszy w dniu dzisiejszym projekt preliminarza budżetowego na 1924 r. wyłożony do publicznego przeglądu, zgodnie z końcowym ustępem § 10 Rozporządzenia III Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 16 sierpnia 1924 r. (D. U. N. 82 poz. 790) zgłosił następujące zarzuty:

1. iż sumę 15000 zł. przewidzianą we wpływach z tytułu opłat drogowych uważa za wygórowaną i przekraczającą zdolność płatniczą ludności, zwłaszcza w okresie przeżywanego kryzysu finansowego;

2. że wydatek 1500 zł., przeznaczony na dodatkowe wynagrodzenie wyróżnionych policjantów, uważa za nieusprawiedliwiony, ponieważ koszt utrzymania policji powinien całkowicie obciążyć państwo, a Samorząd z tego tytułu nie powinien ponosić żadnych świadczeń;

3. że w dziale Opieki Społecznej należy przewidzieć przynajmniej 200 zł. na wysłanie dzieci na kolonie letnie.

i t. p.

(podpis zainteresowanego)

Wójt gminy Kaski

Protokołował:

Sekretarz gminy:

URZĄD GMINY

Wzór 4. Załącznik do § 11.

NN.

w _____

Do

dn. _____ 192____ r.

Pana _____

Nr. księgi poborowej

w _____

NAKAZ PŁATNICZY.

Na zasadzie art. 43 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (D. U. N. 94 z 1923 r. poz. 747) wymierzono Panu drugostronnie wymienione samoistne podatki gminne, które należy wpłacić do tutejszej kasy gminnej, względnie do P. K. O. na konto tutejsze N. _____ w terminie _____.

Zgodnie z art. 48 cytowanej ustawy przeciwko wymiarowi samoistnych danin komunalnych służy płatnikowi prawo wniesienia odwołania w ciągu czternastu dni, licząc od dnia następnego po zawiadomieniu o wymiarze, do Wydziału Powiatowego, który decyduje ostatecznie.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku terminowego uiszczenia daniny.
Odwołania wniesione po terminie nie będą rozpatrywane.

Nieuiszczony w terminie podatek na zasadzie art. 55 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o finansach komunalnych ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych i odsetek zwłoki, według postanowień zawartych w ustawie z dn. 31/VII—1924 r. (D. U. N. 73 poz. 721).

Wójt gminy:

Sekretarz:

POKWITOWANIE.

Niniejszem kwituję z odbioru nakazu płatniczego Nr. _____ na sumę zł. _____ gr. _____.

Dn. _____ 192____ r.

(podpis)

Nr. bieg.	WYSZCZEGÓLNIENIE PODATKÓW	Objekt po- datkowy	Podstawa, na której oparte wymiar podatków			Suma wymiarowa podatku	
			Art. ust. o finan- sach kom. (D. U. N. 94 1923 r. poz. 747)	Uchwały względnie statutu z podaniem przez kogo i kiedy uchwalone	Zatwierdzenie u- chwał (kiedy i przez kogo)	Zł.	gr.
RAZEM							

Wzór Nr. 9. Załącznik do § 37.

Rachunek djet

za okres od _____ do _____

L. p.	Cel podróży	Upoważnienie do wyjazdu (załączyć do rachunku odnośne wezwania i inne dokumenty).	Dzień wyjazdu.	Godzina		Ilość punktów	Mnożna	Suma djet		Koszty podróży		Do wypłaty		Pokwitowanie.
				wyjazdu	powrotu			Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	
Razem														

(podpis)

Rada Gminna na posiedzeniu w dn. _____ powyższy rachunek na sumę zł. _____ gr. _____ zatwierdziła.

Wójt gm. N.

Wzór Nr. 10. Załącznik do § 38.

Wzór 3. Załącznik do § 7.

KWITARJUSZ
opłat kancelaryjnych
gm. Radzików
za 192__ r.

Zebranie gminne jednogłośnie uchwala, zgodnie z art. 14 ustawy z dn. 15/VI 1923 r. (D. U. N. 65/1923 r. poz. 505), z dozwolonego największego łącznego obciążenia gruntów, położonych na terenie tutejszej gminy, pobrać podatek komunalny w r. 1926 na rzecz gminy Piekary w wysokości 40% dodatku do państwowego podatku gruntowego.

Nr. kol. _____
Dz. Nr. _____
Gm. Grodzisk
Opłata kancelaryjna
pobrana od
_____ zł. _____ gr.

Nr. kol. _____
Dz. Nr. _____
Gm. Grodzisk
Opłata kancelaryjna
pobrana od
_____ zł. _____ gr.

dn. 192__ r.

dn. 192__ r.

Wójt:

Wójt:

Poradnik samorządowy.

1. *Pytanie:* P. Prenumeratorem Nr. 707 zapytuje:

1) czy urząd gminny może wypłacić dodatek na mieszkanie pomocnikowi pisarza gminnego, który mieszkania gminy nie otrzymuje, bez zgody na to zgromadzenia gminnego i jak należy postąpić, aby dodatek ten otrzymać;

2) czy wydział powiatowy jako władza nadzorczą może unieważnić uchwałę rady gminnej w sprawie przyznania pomocnikowi pisarza zapomogi na wynajęcie mieszkania, motywując swe stanowisko niezgodą na to zgrom. gm.

Odpowiedź: Jeżeli pomocnik pisarza gminnego zaliczony został do pewnej grupy uposażenia, to uposażenie jego oblicza się w sposób, wskazany w § 1 rozporządzenia Min. Spr. Wewn. z dn. 28.III 1925 r. (Dz. Ust. Nr. 32, poz. 231). Wedle ustępu szóstego tegoż paragrafu należy się dodatek na mieszkanie automatycznie, nie trzeba na to żadnej uchwały, ani też żadna uchwała nie może pracownika dodatku tego pozbawić. Zaliczyć go do poborów powinien ten organ związku komunalnego, który oblicza i ustala cyfrowo pobory miesięczne pracowników.

2) Jeżeli wydatek taki był przewidziany w budżecie gminy, to nie trzeba było ani uchwały zebrania, ani zatwierdzenia wydziału. Jeżeli nie dał się budżetowo uzasadnić i zgromadzenie gm. odmówiło, to rada gminna nie powinna była nawet przedkładać swej uchwały wydziałowi powiatowemu. Jest teraz tylko takie wyjście z tej sprawy: Pomocnikowi pisarza gm. należy się dodatek na mieszkanie od dn. 1 lipca 1925 r. Jak z pytania należy wnioskować, dodatek ten nie był dotychczas wypłacany. W najmniejszych miejscowościach (poniżej 10.000 mieszkańców) w b. zab. rosyjskim wynosi ten dodatek dla pracownika w XII grupie uposażenia — kawalera: 5 zł. 55 gr., dla żonatego: 12 zł. 04 gr. Należy zażądać wypłaty tego dodatku od 1 lipca 1925 r., a użyć skana kwota starczy na wynajęcie mieszkania.

2. *Pytanie:* P. Pomocnik sekretarza gm. pow. Pińczowskiego zapytuje, czy przysługuje mu prawo żądania odszkodowania w wysokości 3-miesięcznej pensji od gminy, w której w r. 1920 zwolniony został z zajmowanego stanowiska, oraz — jak obliczyć to odszkodowanie, jeżeli pensja była mu wypłacana „według umowy i od woli sekretarza gminy”, a wypowiedzenia dokonał sekretarz gminy na 7 dni.

Odpowiedź: Jeżeli stosunek służbowy oparty był na umowie, to i sposób jego rozwiązania powinna była umowa przewidywać. Nie znając bliżej treści tej umowy, trudno się wypowiedzieć, czy może ona stanowić podstawę do żądania 3-miesięcznego odszkodowania. Jeżeli jednak — jak to z treści pytania wynika — wysokość pensji była zależna od woli sekretarza gminnego i tenże

sekretarz mógł wypowiedzieć służbę, to trudno na podstawie takiej umowy dochodzić pretensji od gminy.

3. *Pytanie:* P. Pomocnik sekretarza gm. Ruchna zapytuje, czy członkowie rady gm. są zwolnieni od gminnych świadczeń osobistych.

Odpowiedź: Członkowie rady gm. nie są zwolnieni od ponoszenia ciężarów gminnych; wyjątek stanowią świadczenia osobiste, lecz tylko w czasie pełnienia obowiązków, mianowicie: posiedzeń, delegacji i t. p. (patrz Instrukcja dla rad gminnych — okólnik M. S. W. z dn. 24.III 1919 r. Nr. 196).

4. *Pytanie:* P. Pomocnik sekretarza gm. Myszyniec zapytuje o datę i numer rozporządzenia, z którego wynika, iż żonatemu pomocnikowi pisarza gm. należy się dodatek ekonomiczny na żonę.

Odpowiedź: Dodatek ekonomiczny na żonę należy się pracownikowi komun. na podstawie § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30.XII 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 118, poz. 1073), rozwinętego w § 1 rozporządzenia wykonawczego z dnia 28.III 1925 r. (Dz. Ust. Nr. 32, poz. 231). Dodatek ten wynosi obecnie 44 punkty uposażeniowe. H.

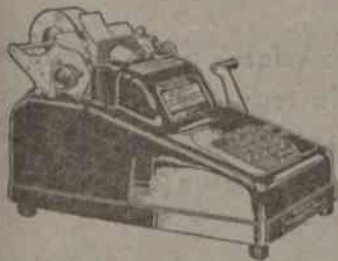
5. *Pytanie:* Sekretarz gm. Niewierszyn (pow. Opoczyński) zapytuje, dokąd poszkodowani włościanie mają się udać ze skargą, by zmusić właściciela młyna, aby nie wstrzymywał wody i w jaki sposób można uzyskać odszkodowania za straty, poniesione na skutek zalewu wody?

Odpowiedź: Sprawę poruszoną w pytaniu reguluje ustawa wodna z dn. 19.9 1922 r. (D. U. R. P. Nr. 102, poz. 936). W myśl przepisów tej ustawy do uzyskania uprawnień na uruchomienie młyna wodnego potrzebna jest specjalna koncesja (art. 45 — 64). Wypadki nabycia uprawnień omawianych przed wejściem w życie wyż. cyt. ustawy regulują przepisy przechodnie tejże ustawy.

Szczegółowe przepisy dla zakładów piętrzących wodę zawierają art. 65—74.

Dane co do praw wodnych, przysługujących poszczególnym obywatelom, zawiera księga wodna, prowadzona przez władzę administracyjną I-ej instancji.

Bezpośredni nadzór nad zakładami wodnymi sprawuje starosta, który uprawniony jest do wydawania dołączonych zarządzeń i sprawuje egzekutywę w sprawach wodnych, tam więc poszkodowani przedewszystkiem winni się udać ze skargą. Kwestje sporne, jak i nadawanie koncesji w sprawach wodnych, leżą w kompetencji wojewody. Szkód, spowodowanych bezprawnym użytkowaniem wód, należy dochodzić na drodze sądowej po stwierdzeniu bezprawności postępowania na właściwej drodze. St. P.

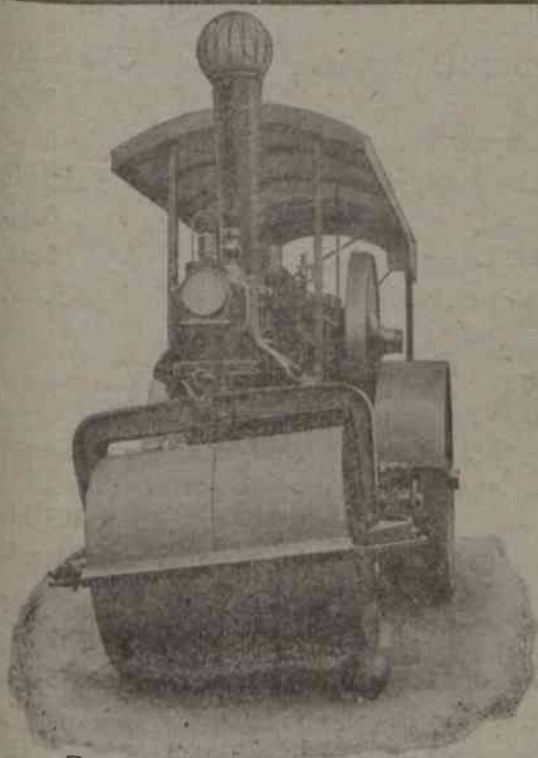

Sundstrand najlepsze amerykańskie zapisujące maszyny do rachowania.

— Nieocenione dla kas i buchalterji —
MAGISTRAT m. st. Warszawy po zbadaniu różnych systemów zakupił 20 maszyn SUNDSTRAND

Jen. Repr. G. GERLACH-Warszawa, Ossolińskich 4.
Telefon 1-77.

POKAZY MASZYN RĘCZNYCH I MOTOROWYCH NA MIEJSCU.

51

„BRAGOP”

Tow. Akc. Fabryki Maszyn

Bracia Geisler, Okolski i Patschke

Warszawa, ul. Leszno 128.

Telefon Nr. 1-98. Adres telegraficzny „BRAGOP Warszawa”.

Dział I. **Fabryka maszyn**, wyrabiająca maszyny do budowy i konserwacji dróg, a specjalnie **walce parowe i motorowe, gazownie** dla silników i do celów przemysłowych, **Kompresory i pompy** powietrzne. Dział II. **Odlewnia**, wykonująca odlewy żeliwne wszelkiego rodzaju, z własnych lub nadesłanych modeli. Dział III. **Kotłarnia**, której wyrobami są zbiorniki do wody, nafty, powietrza i gazów, kotły parowe specjalnie typów ogrzewalnych, konstrukcje żelazne i t. d.

Dział IV. **Warsztaty samochodowe**.

UWAGA: niektóre maszyny drogowe, jak walce szosowe i beczki do polewania, posiadamy stale na składzie.

Udoskonalone maszyny

do wyrobu:

Dachówki cementowej, pustaków betonowych, cembrowiny studziennej, żłobów, słupów, płyt, rur

poleca Fabryka Maszyn

Rzewuski i S-ka

Warszawa, ul. Ordynacka 7.

Zysk wytwórni betonowej w jednym roku wynosi ok. 5.000 do 6.000 zł.

Żądajcie cenników i objaśnień.

Felczer Weterynarji z ukończonym kursem mięsoznawstwa poszukuje posady dozoru rzeźni lub innej. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków dla felczera weterynarji w Druskienikach powiat Grodno.

SADZONKI SOSNY POSPOLITEJ pięćset tysięcy po dwa złote za tysiąc, loco Warszawa, lub na miejscu sprzedaż Zarząd majątku Zaborów Leśny poczta Błonie. Zamówienia proszę kierować do Zarządu Interesów i Dóbr Sukc. **Józefa Lipińskiego** w Warszawie, Jerozolimska Nr. 57, lub do majątku.

Zrzeszenie Samorządów Powiatowych nabyło pozostałą część nakładu książek treści samorządowej, które się ukazały w **Bibliotece Komunalnej Wendego**. Obecnie tedy jesteśmy w możności dostarczyć czytelnikom „Samorządu” nie tylko wydawnictwa własne, które ukazały się w **Bibliotece Samorządu**, lecz wogóle wszystkie dotąd niewyczerpane jeszcze wydawnictwa komunalne.

Nabyte wydawnictwa Biblioteki komunalnej Wendego będziemy odstępować czytelnikom „Samorządu” po cenach niższych.

Obecnie tedy mamy na składzie następujące wydawnictwa komunalne:

Wydawnictwa Biblioteki Komunalnej Wendego

1. *Inż. M. Wł. Nestorowicz*, Dyrektor Depart. w Min. Rob. Publ. „Sprawa drogowa w Polsce”
cena zamiast 5 zł. 3 zł.
2. *Inż. M. Wł. Nestorowicz*. „Zbiór ustaw i rozporządzeń drogowych” cena zamiast 7 zł. 6 zł.
3. *Inż. G. Szymkiewicz* „Ustawy i rozporządzenia z dziedziny budownictwa obowiązujące w Państwie Polskim” cena zamiast 10 zł. 8 zł.
4. *Prof. Dr. A. Pragier* „Zarys skarbowości komunalnej” cz. I., cena zamiast 8 zł. 6 zł.
5. *Dr. M. Jaroszyński* „Samorząd terytorjalny w Polsce” cena zamiast 5 zł. 3 zł.

Wydawnictwa Biblioteki Samorządu

1. *Dr. Nowakowski*: „Zasady zwalczania chorób zakaźnych”. Książka, polecona przez Generalną Dyрекcję Służby Zdrowia, jako podręcznik dla personelu pomocniczego służby zdrowia. Cena 3 zł.
2. *Józef Bek*: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowej na polu popierania sadownictwa w latach 1902 — 1917”. Cena 1 zł. 50 gr.
3. **Kalendarz Samorządowy na rok 1926**. Cena 7 zł.
4. *Stefan Pachnowski*: „Wskazówki rachunkowo-kasowe dla miast”. Cena 5 zł.
5. *Dr. M. Jaroszyński*: „Gospodarka gmin wiejskich w Polsce na tle stanu finansów gminnych”; „Znaczenie opłat drogowych w dochodach pow. zw. komun.” Cena 5 zł.

W D R U K U:

1. *Dr. A. Pragier*: „O dochodach związków komunalnych” (Cz. druga „Zarysu skarbowości komunalnej” — Warszawa 1924 r.)
2. *Stanisław Podwiński*: „Biblijografia samorządowa (zestawienia wszystkich wydanych w języku polskim książek i ważniejszych artykułów, dotyczących samorządu).

—oo—

Skład główny w administracji tygodnika „SAMORZĄD”,
Warszawa, ul. Leszczyńska 6, tel. Nr. 301-93, Konto P. K. O. Nr. 1520.